

SEANCE DU MARDI 27 MAI 1980  
VERGADERING VAN DINSDAG 27 MEI 1980ASSEMBLEE  
PLENAIRE VERGADERING

## SOMMAIRE :

## CONGES :

Page 1614.

## PROJETS DE LOI (Discussion) :

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail de l'année budgétaire 1980.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail de l'année budgétaire 1979.

Discussion générale. — *Orateurs* : MM. De Rore, rapporteur, Delpérée, Van den Eynden, Peeters, Conrotte, Claeys, Deconinck, C. De Clercq, Humblet, Vergeylen, De Rouck, p. 1614.

## PROPOSITION DE LOI (Dépôt) :

Page 1630.

M. Egelmeers. — Proposition de loi modifiant la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail.

## INHOUDSOPGAVE :

## VERLOF :

Bladzijde 1614.

## ONTWERPEN VAN WET (Bespreking) :

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1980.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1979.

Algemene bespreking. — *Sprekers* : de heren De Rore, verslaggever, Delpérée, Van den Eynden, Peeters, Conrotte, Claeys, Deconinck, C. De Clercq, Humblet, Vergeylen, De Rouck, blz. 1614.

## VOORSTEL VAN WET (Indiening) :

Bladzijde 1630.

De heer Egelmeers. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT  
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Mesotten et Bogaerts, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Mesotten en Bogaerts, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 05 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 05 m.

## CONGES — VERLOF

M. Van Elsen, à l'étranger jusqu'au 28 mai, demande un congé.

Vraagt verlof : de heer Van Elsen, buitenslands tot 28 mei.

— Ce congé est accordé.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Vanden Broeck, à l'étranger; D'Haeyer et Flagothier, pour raisons professionnelles; Hismans, en raison de devoirs administratifs; Dalem, retenu par d'autres devoirs; De Kerpel, empêché; Lahaye, pour raison de santé, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

Afwezig met bericht van verhindering : de heren Van den Broeck, in het buitenland; D'Haeyer en Flagothier, wegens beroepsredenen; Hismans, wegens ambtsgezigheden; Dalem, wegens andere plichten; De Kerpel, belet; Lahaye, wegens gezondheidsredenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET  
MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID VOOR HET  
BEGROTINGSJAAR 1930ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGRO-  
TING VAN HET MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN  
ARBEID VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1979*Algemene beraadslaging*PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DE  
L'EMPLOI ET DU TRAVAIL DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1980PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DE  
L'EMPLOI ET DU TRAVAIL DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1979*Discussion générale*

**De Voorzitter.** — Aan de orde is de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

Nous abordons l'examen des projets de loi relatifs au budget du ministère de l'Emploi et du Travail.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

**De heer De Rore, rapporteur.** — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, eigenlijk moest collega Bury hier verslag uitbrengen over deze begroting, maar nadat hij de werkzaamheden reeds had aangevat werd hij getroffen in zijn gezondheidstoestand en moest hij tijdelijk rusten. Daarom vervul ik in zijn plaats de taak van rapporteur.

Deze begroting werd reeds ingediend op 10 december 1979. Zij werd dus opgemaakt in verband met de begrotingsprojecten die toen bestonden.

Uw commissie heeft hierover beraadslaagd op 15, 22 en 29 januari. Zij heeft dan tijdelijk haar werkzaamheden moeten onderbreken wegens de moeilijkheden die waren gerezen in verband met de bicommunautaire kredieten voor het gewest Brussel. Op 4 maart 1980 werd de bespreking afgerond.

Op dat ogenblik was er nog geen sprake van beperkingen van 0,45 pct. en 2,20 pct. wegens *budget control*.

Hier vraag ik, persoonlijk, aan de minister en aan mijn collega's in welke mate die 2,20 pct. al dan niet nog onderworpen blijft aan de parlementaire controle vermits dit percentage zal worden afgenomen van een wellicht reeds aangenomen begroting.

De begroting als zodanig bedraagt oorspronkelijk 84 miljard 741 miljoen. In grote trekken kan dat bedrag als volgt worden onderverdeeld : 1 miljard voor het kabinet en de administratie, 41 miljard voor de betaling van werklozen en andere opdrachten van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, 40 miljard voor het globale programma van opslorping van de werkloosheid, en tenslotte nog 1,2 miljard voor de wederaanpassings- en aanpassingspremies, het jongste initiatief van de minister van Tewerkstelling en Arbeid.

Hieruit kan men besluiten dat ongeveer 80 miljard wordt toebedeeld aan de bedrijven en de werkloosheid.

In werkelijkheid gaat het om meer, want ook de bijdragen van de rijks sociale zekerheid bestemd voor de sector werkloosheid moeten hieraan worden toegevoegd. Zij komen niet voor in deze begroting.

Ten gronde vervult de wetgevende macht hier niet meer dan een suppletieve rol aangezien de materie van vergoeding van werklozen geregeld wordt door de beheerscomités van de bevoegde parastatale instellingen, onder bevoegdheid van de uitvoerende macht, de minister van Tewerkstelling en Arbeid. Gezien de geplande regionalisering zullen er in plaats van één beheerscomité zes ontstaan, wat ook reeds in de pers werd gesignaleerd.

Ik moet hierbij zeker geen tekening maken ter illustratie van de bestaande rechtsfiguur van bevoegdheid inzake de werkloosheid.

De wet van 28 december 1944 is afgeschaft en vervangen in 1969.

Op dat ogenblik heeft men van de wet van 28 december 1944 alleen artikel 7 behouden en precies dit artikel regelt de materie van de werkloosheid. Op grond hiervan, wordt vrijwel de hele materie geregeld buiten de wetgevende macht, dus door de uitvoerende macht, en meer speciaal door het beheerscomité van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening onder de voogdij van de minister van Tewerkstelling en Arbeid.

Terloops wil ik er nogmaals op wijzen — niet alleen aan het adres van minister De Wulf, want ik deed dit reeds aan alle ministers van Arbeid en Tewerkstelling die ik reeds heb gekend — dat het beheer van de sociale parastatale instellingen voorziet dat de begroting van die instellingen onder zijn bevoegdheid normaal bij de basisbegroting moet worden gevoegd. Tot nu toe is dat nog nooit gebeurd. Ik heb deze gang van zaken reeds meer dan eenmaal betreurd en ik hoop dat de huidige minister zich zal inspannen, zoals zijn voorgangers hebben gedaan, om ook op dat terrein één lijn te krijgen in de manier van werken.

Ondertussen zijn de opties die vastgelegd waren in het ontwerp van begroting voor 1980 reeds doorkruist door de besnoeiingen van 0,45 pct. en 2,20 pct. en die welke in de regeringsverklaring, die we vorige vrijdag hebben aangenomen, voorkomen. In welke mate deze intenties reeds in 1980 invloed zullen uitoefenen, is de leden van uw commissie en ook uw rapporteur niet bekend. Bovendien is er ook nog overdracht van een deel der bevoegdheden naar de gewestelijke executieven. Ook voor dit samengaan is er momenteel een rodageperiode.

Kijkend naar de toekomst en dan speciaal naar de sedert de jaren 1970 aangekondigde hervorming van de sociale zekerheid, past het nu reeds de aandacht te vragen voor het leggen van klemtonen en prioriteiten binnen de voorzieningsregimes van de rijks sociale zekerheid, en niet in het minst ten opzichte van de bestaande staatsschuld en het begrotingstekort.

De inleidende uiteenzetting van de minister hebben mijn collega's van de commissie en ikzelf ten eerste gewaardeerd. Hij kreeg zelfs felicitaties wegens zijn initiatieven en zijn ijver. Het is mij niet mogelijk — dat begrijpen mijn collega's — hier haarfijn weer te geven wat allemaal in uw commissie werd besproken, gevraagd en beantwoord.

De minister zegt dat het aantal mensen dat aan het arbeidsproces wil deelnemen sneller toeneemt dan de bevolking, hoewel het aantal beschikbare werkplaatsen eveneens sneller stijgt dan de bevolking. Spijts een dosis scepticisme, heb ik geen cijfermateriaal om deze stelling te bevestigen of te weerleggen.

*De heer Gramme, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op*

Toch wens ik enkele opmerkingen te maken. Om te beginnen wens ik een vraagteken te plaatsen ingevolge een voorbeeld uit de praktijk. De vrouw van een dokter, advocaat, universiteitsprofessor of van een VIP die gaat stempelen, weze al dan niet een fictie, het is mogelijk dat ze van de bestaande regeling van uitkeringen kan genieten. De fictieve inschrijving als werknemer met storting van de bijdragen RSZ is mogelijk — al is het natuurlijk bedrog — wat aanspraak op uitkeringen tot gevolg heeft.

Aan de hand van deze omweg, wilde ik eenvoudig illustreren dat elke nieuwe tewerkstelling gelijkstaat met een potentiële nieuwe uitkeringsaanvraag, aangezien aan zijn inschrijving rechten gekoppeld zijn, en het behoud van een bestaand vergoede werkloze. Wanneer wij deze lijn doortrekken, belanden wij bij het probleem van het plaatsingsmonopolie van de RVA en de meldingsplicht van vacaturen door het bedrijfsleven. Deze materie is reeds overgedragen naar de bevoegdheden van de gewestelijke executieven.

De huidige vrijheid van aanwerving laat toe dat de werkgever voor de vacaturen in zijn onderneming niet-vergoede werkzoekenden aanwerft en een geschikt werkloze aan de stempelcontrole laat staan. Van daar de vraag of het in de huidige omstandigheden niet verantwoord zou zijn aan werkgevers de verplichting op te leggen hun behoeften aan personeel te melden aan de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling, wat

kosteloos kan, vóór de publikatie ervan tegen betaling in de pers. Daartoe is niet meer nodig dan een aanpassing van het koninklijk besluit van 5 december 1969, dat thans geldig is maar dat nog niet is vergezeld van strafmaatregelen.

Tijdens de huidige crisisperiode is ook nog een ander verschijnsel zeer actueel geworden; het bestond reeds in gewone omstandigheden, maar vandaag wordt het acuter. Het wordt verdringingsverschijnsel genoemd. Het bestaat hierin dat mensen met een hoger diploma posten bezetten die eigenlijk bestemd zijn voor werknemers met een lager diploma. Het is alleszins de moeite waard dit verschijnsel en de gevolgen ervan te bestuderen. Ik wil enkel medelen dat hierdoor gezonde arbeidsmotivatie teloorgaat en subjectieve arbeidsvreugde zoek raakt.

Als rapporteur voel ik mij ook verplicht de aandacht te vragen voor de onbevoegdheid van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling inzake tewerkstelling in openbare dienst. Een reeks diensten zijn volledig autonoom inzake aanwerving, onder andere gemeentebesturen, intercommunale verenigingen, NMBS enz. In de regel moeten rijksdiensten een beroep doen op het Vast Wervingssecretariaat dat een eigen procedure heeft waarin het de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling ongemoeid laat. De Staat is werkgever van ongeveer 800 000 agenten.

In uw commissie werd gevraagd naar de resultaten van de actie voor aanmoediging van tewerkstelling in kleine en middelgrote ondernemingen, volgens de wet van juli 1978, en van de actie tegen de koppelbazen. Een evaluatierapport was op dat ogenblik nog niet beschikbaar maar de minister heeft zijn belangstelling getoond voor deze vraag en heeft beloofd zo vlug mogelijk de passende rapporten ter beschikking te stellen.

In het kader van onze sociale structuren ligt het scheppen van werkgelegenheid en het geven van impulsen daartoe buiten de bevoegdheid van de minister van Tewerkstelling en Arbeid. Men mag dus niet op de pianist schieten want in dit geval treft hem geen enkele schuld.

In de eerste plaats geldt hier het privé economisch initiatief en dat van andere ministeries, als Financiën, Economische Zaken, Openbare Werken enz. De minister van Tewerkstelling en Arbeid heeft hoofdzakelijk de opdracht de werkloosheid op te vangen. Deze term is ongetwijfeld niet erg schilderachtig en zelfs niet sympathiek maar de functie van deze minister ligt enkel op dit vlak. De taak van de minister van Tewerkstelling en Arbeid wordt dan nog in grote mate gedetermineerd door beslissingen van de sociale partners.

Zo vinden wij naast de algemeen geldende voorschriften een reeks sectoriële regelingen van paritaire commissies of van de Nationale Arbeidsraad, die dank zij bekrachtiging door koninklijke besluiten, bindende kracht krijgen. Ongetwijfeld moeten deze worden geïnventariseerd bij de sociale vooruitgang, maar moeten zij daarom noodzakelijkerwijze ingeschrèven worden bij de fundamentele sociale verworvenheden waaraan niet mag worden geraakt? Om te beginnen doen zij niet mee aan de integrale solidariteit want zij voorzien in rechten die niet gelden voor de werknemers van alle sectoren. Zij zijn ruimer naar gelang van de rijkdom, de macht en de voorspoed van de betrokken sector; op die manier binden zij de werknemer aan tewerkstelling binnen deze bepaalde sector of zelfs binnen een bepaald bedrijf.

Deze maatregelen bevorderen ook niet altijd de wedertewerkstelling gedurende de periode waarin deze supra- of extra rijks sociale-zekerheidsvoordelen worden toegekend omdat wedertewerkstelling het verlies van deze voordelen zou betekenen.

De regimes voor brugpensioenen, onder andere het conventionele, het wettelijke en het speciale, hebben alleszins bijval. Meer en meer practici gaan de vraag stellen of dit succes er niet op wijst dat bij de werknemers een ernstig verlangen naar wettelijk vervroegde oppensioenstelling bestaat. Doch de geldelijke situatie in de pensioensector wordt bijna steeds als tegenargument opgeworpen en is alleszins gegrond.

Alleen het wettelijk brugpensioen voorziet in de verplichting de bruggepensioneerden door een jonge werkloze van minder dan dertig jaar te vervangen. Einde november 1979 waren zowat 28 662 jongeren aan een betrekking geholpen. Er waren toen 31 063 genietters van dit pensioen, zodat dan toch 2 401 vervroegd afgedankten niet door een jongere waren vervangen.

Het conventioneel brugpensioen had 28 130 bejaarde werknemers laten afvloeien.

Het bijzonder brugpensioen is niet meer toepasselijk voor invaliden-Riziv, alleen nog voor langdurig werklozen. Op 30 november 1979 werden 16 866 gerechtigden geteld. Deze worden overgeheveld naar de pensioensector van sociale zekerheid, regime ministerie van Sociale Voorzorg, en verdwijnen volledig uit de werkloosheidsstatistieken.

Over de toepassing van het conventionele brugpensioen beslissen de sociale partners en de individuele werkgevers. Het wettelijk en bijzonder brugpensioen zullen voor 1980 van toepassing blijven.

De reeds gekende maatregelen van het plan-Spitaels blijven eveneens voor 1980 van toepassing : tewerkstelling door openbare besturen, bijzonder tijdelijk kader en stages voor jongeren. Worden hieraan toegevoegd : de wederaanpassings- en aanpassingspremies. Zo hebben wij de hele gamma van maatregelen die de minister van Arbeid en Tewerkstelling aanwendt om de werkloosheid te bestrijden.

De wederaanpassings- en aanpassingspremies bedragen driemaandelijks 62 500 frank of jaarlijks 250 000 frank per bijkomende werknemer, gepaard aan de verplichting de 38-urenweek vóór 31 december 1980 in te voeren. De premie is betaalbaar gedurende twee jaar of acht trimesters, zodat zij in werkelijkheid 500 000 frank per werknemer kan belopen. Er wordt gekocht op een uitbreiding van 20 000 werkposten.

Het gaat om wederaanpassingspremies als het de indienstneming van een zins zes maand volledig en vergoede werkloze betreft.

Wij spreken van aanpassingspremies wanneer de aanwerving slaat op een jonge al dan niet vergoede werkloze die in principe voor de eerste keer aan het werk gaat.

In november 1979 of in de loop van de elf maanden van 1979 waren 30 927 werklozen in dienst van de overheid, 1 286 in dienst van verenigingen zonder winstoogmerk en 27 372 werklozen opgenomen in het bijzonder tijdelijk kader. Er werden bovendien nog 30 320 jonge werklozen aangeworven onder het regime van de stages.

Zo bereiken wij het cijfer van ongeveer 90 000 werklozen die wegens de bepaalde bezigheden hiervoor opgesomd, niet in de gepubliceerde statistieke voorkwamen.

In uw commissie is ook een sympathieke attentie gewijd aan andere activiteiten van het ministerie die alleszins recht hebben op meer publiciteit naar de openbare mening toe.

Ik verwijs naar bladzijde 26 en volgende van mijn rapport, betreffende de humanisering van de arbeid, de verbetering van de veiligheidsvoorwaarden, het voorkomen van arbeidsongevallen en beroepsziekten — volgens de jongste statistieken zouden de arbeidsongevallen jammer genoeg weer talrijker voorkomen —, verbetering van de arbeidsvoorwaarden op gebied van hygiëne en gezondheid, bevordering van de arbeid en van de werknemers, dank zij de initiatieven en inspanningen van het commissariaat-generaal voor de bevordering van de arbeid dat reeds lang aanmoediging en felicitaties verdiende, en die ik hier namens mijn collega's van de commissie mag uitspreken. Verder was er belangstelling voor de hervorming van de regeling van de arbeidseretekens, de sinds 1978 opgerichte nieuwe parastatale dienst : Instituut voor de Verbetering van de Arbeidsvoorwaarden, werking van de Hoge Raad voor Veiligheid, Gezondheid en Verfraaiing van de Werkplaatsen.

Deze opsomming van diensten en activiteiten moge de illustratie zijn van de inspanningen die de huidige minister zich getroost op het vlak van de werkloosheid en om de verbetering van de situatie van de werkende mens te bevorderen.

Er werd ook gesproken over de gelijkheid van man en vrouw in de arbeidsverhouding, de komende verlengde schoolplicht, de dringende noodzakelijke wijziging van de wetten inzake kredieturen en sociale promotie, en het industrieel leermaatschap.

Bij de aanvang waagde ik me aan een beeldspraak, namelijk dat inzake tewerkstelling en werkloosheid de bevoegde minister niets meer kan doen dan de opvangdienst te organiseren. Vroeger kon een Keynesiaanse politiek van *deficit spending*, in het bijzonder bij openbare werken, verhoogd door een aanvaard multiplicatoreffect, een deel mannelijke werklozen aan de slag houden. Wegens arbeidsbesparende technieken en inschakeling van machines heeft de slogan : « Als het in het bouwvak goed gaat, gaat het elders ook goed » zijn zin verloren. Het pakket werklozen is in deze crisis bovendien anders samengesteld : 65 pct. zijn vrouwen en 30 pct. zijn jeugdige werkzoekenden.

Voordien ging het hoofdzakelijk om bejaarde mannelijke werklozen.

Het is alleszins fout de werkloosheidscijfers te beschouwen als een statisch element. Er is een buitengewoon belangrijke interne dynamiek : oproepingen voor het leger, afvloeiing naar pensioen en ziekteverzekering, bedrijfssluitingen en andere oorzaken. Deze houden het totaal werkloosheidscijfer bestendig in beweging.

Vandaag rijzen zeer belangrijke vragen. Is het *full-employment*, dit van Beveridge of van wie ook, voor de toekomst *wishful thinking* geworden? Zal het aanvaarden van risico door privé-ondernemingen nog voldoende zijn om de beschikbare krachten op te nemen of zal het overheidsinitiatief in het bedrijfsleven een vaste plaats moeten krijgen? Waar ligt de oplossing voor de gebrekkige, of niet-bestaande aansluiting van aanbod op aanvraag? Beheerst de RVA wel in voldoende mate de stroming van uitstoting uit en integratie in het arbeidsproces? Hoe ligt het met de aansluiting van schoolse vorming op de praktische behoeften van het bedrijfsleven? Zijn we in staat om jonge mensen raad te geven inzake oriëntatie en beroepskeuze?



Het belang van deze vragen wordt nog verzwaaard door de algemeen aanvaarde verwachting dat we in 1985 een half miljoen officieel geregistreerde vergoede werklozen zullen kennen en aan dit cijfer moeten dan nog de niet-vergoede werklozen worden toegevoegd.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, de commissieleden hebben met grote meerderheid het ontwerp van begroting 1980 en het ontwerp van aanpassing van de begroting 1979 goedgekeurd.

Ik durf u, geachte collega's, vragen hetzelfde te willen doen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Delpérée.

M. Delpérée. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, mes chers collègues, mon intervention portera uniquement sur les chapitres les plus actuels de votre politique, à savoir : le chômage, l'emploi, le travail féminin, la réduction de la durée du travail.

J'aborderai tout d'abord le problème du chômage, étant donné que le volume réel de celui-ci est incorrectement établi.

Votre budget indique que le montant de 58 milliards prévu pour les allocations de chômage ordinaires est calculé sur une moyenne journalière de 308 000 chômeurs indemnisés.

Ce montant est sous-évalué compte tenu des prévisions internationales, notamment celles de l'OCDE. Cet organisme prévoyait, en décembre dernier, que la croissance des vingt-quatre pays membres de l'OCDE serait inférieure à zéro si les pays producteurs de pétrole décidaient de vendre leur or noir plus de 26 dollars le baril. La décision est connue : le baril dépasse le minimum de 30 dollars. Toujours selon l'OCDE, une augmentation moyenne du prix du pétrole de 20 p.c. se traduit, pour l'Europe : par une baisse de croissance de 1 p.c., par une augmentation de l'inflation de 1 p.c., et par une perte de revenu réel de 2 p.c.

Mais le chômage ne résulte pas seulement du développement du marché pétrolier mondial et des politiques économiques des autres pays; il est aussi le résultat de l'évolution intérieure du pays. Celle-ci permet d'affirmer que votre budget retient un volume de chômage sous-évalué par rapport aux données de l'année 1979 et par rapport aux données déjà connues en mai 1980. De plus, le programme d'investissements publics a, par ailleurs, été réduit, mettant en cause l'activité et l'emploi de certains secteurs de base. Le risque d'un effet multiplicateur sur le chômage est donc grand. Enfin, pour des raisons de structure interne, ce volume de chômage ne peut que s'élever au cours de l'année 1980 : les deux éléments structurels principaux en sont bien connus, puisqu'il s'agit : du volume de l'emploi, qui ne cesse de diminuer dans le secteur privé, même s'il y a une certaine compensation de l'emploi dans le secteur public, et du chômage féminin, qui ne cesse d'augmenter, en raison de l'accroissement continu de main-d'œuvre féminine disponible.

Pour combattre le chômage en Belgique, il faut en distinguer les composantes : d'où la nécessité de distinguer le chômage réel et le chômage économique.

Pour connaître le chômage réel, il faut ajouter au chômage complet et au chômage partiel, les personnes bénéficiaires du programme de résorption du chômage, soit 137 000 personnes, se décomposant comme suit : 63 000 prépensionnés, 30 000 chômeurs mis au travail par les pouvoirs publics, 26 000 personnes dans le cadre spécial temporaire et 18 000 prépensionnés travailleurs âgés.

En fait, le chômage réel atteint le demi-million de personnes, sans y inclure 13 000 stagiaires, 20 000 bénéficiaires éventuels de primes de réadaptation et d'adaptation. Ce volume réel est nié — selon la conjoncture politique — par le ministre du Budget, lequel oublie ses déclarations d'antan sur la durée toute provisoire du plan Spitaels.

Mais dans le même temps, M. le ministre Eyskens annonce que nous connaissons bientôt six cent mille chômeurs, alors que M. Spitaels s'en tient au plancher de trois cent mille chômeurs.

M. Spitaels subit-il déjà l'influence des anciens ministres libéraux des Finances qui avaient pris l'habitude de maintenir le volume du chômage à un niveau plus bas que le niveau réel, dans le seul but évidemment de diminuer l'influence sur les budgets ?

Quoi qu'il en soit, pour moi, ce chômage réel de 500 000 personnes au moins n'est pas entièrement un chômage économique. Je ne voudrais pas qu'on me fasse dire ce que je ne dis pas. Certaines nuances ont leur importance.

Dans notre pays, ce chômage réel n'est pas comparable avec le chômage des autres pays d'Europe pour la raison très simple que le chômage réel n'est pas statistiquement parlant recensé selon des critères identiques à ceux utilisés dans les autres pays. Cette vérité bien connue des techniciens est aujourd'hui mise en relief par les services de la CEE. Ce chômage réel est en partie institutionnel et les services européens ont calculé qu'il pourrait diminuer de moitié par l'instauration, dans des

conditions à déterminer bien sûr, d'un autre système de répartition des revenus et d'un autre système de protection sociale.

L'analyse du chômage a toujours manqué de rigueur dans notre pays et ceci a des conséquences tragiques sur les finances publiques et sur la sécurité sociale des travailleurs salariés. Comme notre volonté est de sauver le régime de sécurité sociale des salariés, nous aurons aussi le courage de voir et de dire la réalité telle que nous la voyons en matière de chômage et d'emploi.

L'évaluation du volume du chômage conduit à l'évaluation du coût du chômage. Le coût du chômage réel n'a jamais été établi dans les prévisions budgétaires en sa globalité. Les données fournies pour 1980 permettent néanmoins une première approximation.

L'Etat supporte une charge de 106,182 milliards et le budget de la sécurité sociale supporte une charge de 25 milliards. Compte tenu des données plus proches de la réalité, c'est-à-dire de la récente montée de l'index et du nombre actuel de chômeurs, le coût du chômage atteindra en 1980 un montant minimum de 150 milliards. Ceci bien entendu en dehors des cotisations des travailleurs et des entreprises, qui s'élèvent à plusieurs dizaines de milliards.

D'année en année, la situation du chômage ne cesse d'empirer en raison de l'erreur du gouvernement : ce dernier poursuit, depuis des années, une politique de déficit budgétaire qui ne s'attaque nullement aux causes réelles du chômage. Celui-ci ne peut diminuer que par une action portant :

- Sur la politique économique visant à réaménager l'économie selon les conseils de la Banque Nationale;

- Sur la politique de gestion de la main-d'œuvre visant à recenser la main-d'œuvre réellement disponible, à la qualification appropriée de cette main-d'œuvre, à une répartition autre du travail salarié;

- Sur la réglementation de l'assurance-chômage.

Votre responsabilité ministérielle s'étend uniquement à cette politique de gestion de la main-d'œuvre et à la réglementation de l'assurance-chômage. Je me garderai donc de vous imputer des responsabilités qui ne sont pas les vôtres. Mais je regrette une fois encore que vos premières propositions en matière d'emploi, datant de l'année dernière, n'aient pas été suivies par le gouvernement dans la mesure où vous vouliez envisager des mises au travail obligatoires.

Les mesures facultatives de mise au travail qui vous ont été imposées par la FEB n'auront sans doute qu'un impact limité. Je me permets de croire que vous avez eu tort, en juillet dernier, de ne pas retenir la proposition du FDF qui vous suggérait d'appliquer des mesures d'emploi obligatoire pour les entreprises occupant plus de vingt travailleurs.

Des problèmes de lutte contre le chômage, je passerai aux problèmes de l'emploi.

En juillet dernier, je vous ai demandé dans quelle mesure vous comptiez collaborer avec les pouvoirs régionaux en matière de politique de l'emploi. Je n'ai pas reçu de réponse. Je suis amené à répéter ma question et à vous adresser la remarque suivante. Il semble que vos services d'études négligent les études scientifiques menées par les universités, notamment sur l'évolution de la population et de ses conséquences sur l'emploi.

Les études les plus récentes démontrent que pour Bruxelles — même en cas de mesures prises et couronnées de succès, visant à soutenir la fécondité — la population diminuera dans les années à venir. Il est clair que, pour Bruxelles, à côté d'une politique d'accueil pour les Wallons et les Flamands ainsi que pour les étrangers, s'indique une politique spécifique de l'emploi qui dépasse le stade des primes et des allocations.

Par contre, la Wallonie et la Flandre connaîtront des évolutions relativement semblables se traduisant par une croissance relativement lente de leur population. Ce n'est qu'après l'an 2000 que la décroissance se manifesterait dans ces régions au cas où la fécondité atteindrait le niveau actuel de la fécondité allemande.

Quoi qu'il en soit, le processus de vieillissement sera en Flandre compatible avec la structure socio-économique de la région. En Wallonie et surtout à Bruxelles, les problèmes de population et les questions d'emploi s'aggraveront mutuellement. Puisque les compétences régionales en la matière sont dérisoires et empêchent les exécutifs régionaux de mener une action valable, quel est votre programme à l'échelon de l'exécutif national, Monsieur le Ministre ?

A l'avenir, les inégalités en matière démographique et d'emploi vont s'accroître entre les régions, quel que soit le cadre institutionnel futur. Dès lors, dans les circonstances présentes, il paraît que le ministre à compétence nationale — même si les problèmes d'emploi sont partiellement régionalisés — doit partager nos préoccupations régionales et prendre ses responsabilités. Il serait intéressant pour le Parlement de savoir par quel programme spécifique vous comptez aider les actions



timides que peuvent envisager les exécutifs régionaux. J'ose croire que vous ne vous cacherez pas derrière la régionalisation bide que le présent gouvernement accorde aux régions pour ne pas mettre en œuvre une politique globale de l'emploi répondant aux nécessités spécifiques. Les réactions syndicales des derniers jours démontrent que les travailleurs seront moins commodes que les parlementaires.

Parmi les problèmes du travail, ceux qui intéressent les femmes travailleuses prennent une importance accrue.

Je regrette de ne pas trouver dans vos propositions un véritable programme concernant le travail féminin, lequel prend de plus en plus d'extension. L'extension du travail féminin salarié a été voulue pendant les années 1960 par les entreprises, les syndicats et les gouvernements, par certains hommes également, soucieux d'augmenter les revenus du ménage, par des organisations féminines soucieuses d'assurer à la femme un nouveau statut social.

Il n'est plus question de faire marche arrière. Mais il reste à concilier l'activité professionnelle avec les activités familiales et sociales.

Dans une première phase, trois objectifs permanents devraient à mon sens être poursuivis.

Tout d'abord protéger la femme enceinte qui travaille.

Le taux de mortalité infantile reste trop élevé et surtout en Wallonie, notamment dans le Hainaut. Or, la plupart des naissances proviennent de femmes ayant une activité professionnelle. Il convient, en conséquence, d'accroître la protection sociale de la femme enceinte au travail. Mme Pelletier, ministre délégué de la Condition féminine en France, constatait devant le Parlement français que « la grossesse est un travail psychologique qui s'ajoute au travail au foyer et à l'activité professionnelle ». Dans ces conditions, ne faut-il pas allonger le congé de maternité et surtout le rendre partiellement obligatoire avant la naissance ?

Le deuxième objectif est, je crois, de favoriser l'aménagement du temps de travail.

Notre société industrielle a été et reste organisée par les hommes. Les syndicats n'ont pas encore intégré dans leur doctrine les besoins des femmes travailleuses. L'aménagement du temps de travail — que ce soit par les horaires flexibles, le travail à temps partiel, la réduction du temps de travail — intéresse peut-être davantage les femmes que les hommes. Le secteur public est tout désigné pour servir de lieu d'expériences pilotes, notamment dans le recours au travail à temps partiel pour les hommes et les femmes.

Enfin, le troisième objectif serait de permettre l'arrêt et la reprise du travail.

À l'heure actuelle, 50 p.c. des femmes mariées travaillent; mais ce pourcentage va en augmentant dans les jeunes générations. De plus, il y aura toujours un certain nombre de femmes qui pour des raisons diverses (veuvage, divorce, séparation, etc.) ressentiront à un moment le besoin ou le désir d'exercer une activité professionnelle. Il convient de mettre en place un dispositif favorisant leur réinsertion dans le marché du travail. Une adaptation des objectifs de l'éducation permanente pourrait sans doute offrir des éléments de solution. Il serait souhaitable que le Parlement vous entende à ce sujet.

J'en arrive à la réduction de la durée du travail. Je dirai sans doute des choses qui ne plairont pas beaucoup, mais je crois que nous sommes ici pour nous expliquer. Au lieu de faire preuve d'imagination pour inventer des solutions nouvelles, la FEB a choisi de se cantonner dans des combats stériles d'arrière-garde. La FEB a refusé d'adhérer à l'accord tripartite portant notamment sur la réduction de la durée du travail à 38 heures. Comme nous l'avions prévu à cette tribune, les faits sont plus forts que la FEB. Nous sommes en route, dans les grandes entreprises, vers les 36 heures. Les petites et moyennes entreprises suivront avec retard, et c'est normal. Elles s'adapteront progressivement aux lois du marché. Mais l'évolution n'est pas à son terme. Nous allons inéluctablement par étapes, vers la semaine de 28 ou de 30 heures. Dès lors, pourquoi ne pas autoriser dès à présent, dans les entreprises comptant plus de 20 travailleurs, tant pour les femmes que pour les hommes qui le désirent, la semaine de 28 ou 30 heures, avec maintien du taux horaire des salaires ? Cette réduction de 25 p.c. de la durée du travail favoriserait, elle, au moins des embauchages supplémentaires, ce qui n'est pas le cas évidemment avec les petites réductions d'une heure par semaine.

Cette solution qui serait donc à base volontariste, ne conduirait pas nécessairement à une diminution du PNB réel, si elle est accompagnée et favorisée par de nouvelles formes d'organisation du travail.

Cette formule ne pose pas le problème de la compensation salariale puisque le salaire horaire reste le même pour tous. Ce problème de compensation n'a d'ailleurs plus la même importance pour les jeunes ménages ayant deux revenus que pour les ménages à un seul revenu comme c'était souvent le cas dans le passé. L'adaptation de la durée

du travail est devenu un problème de culture, un problème de société. Ne vaut-il pas mieux prôner une semaine de 28 ou 30 heures pour les jeunes femmes ayant des charges familiales que de mettre à la préposition des femmes de 52 ans déchargées de ces charges ?

Cette formule ne serait-elle pas, tout compte fait, préférable à l'extension du travail à temps partiel qui soulève, on le comprend en partie, les réactions défavorables des organisations professionnelles ?

Cette solution serait une adaptation d'une solution existant déjà dans certaines entreprises suédoises.

Elle permettrait surtout aux travailleurs manuels d'être moins dépendants de la société économique, de redistribuer de façon plus équitable le travail disponible entre les travailleurs, de mieux partager le temps de travail et le temps de loisirs au cours de la vie professionnelle, d'arriver surtout à une autre redistribution des activités marchandes et des activités non marchandes. Parmi ces activités non marchandes figurent notamment les activités ménagères, les activités de bricolage, les activités culturelles, celles d'éducation des enfants, de participation à des activités sociales, et même celles que l'on range sous le vocable de « travail noir ». Il ne faut pas confondre le refus de travail salarié avec le refus de toute activité professionnelle. Ce sont deux choses très différentes.

Je constate, en effet, que bon nombre de personnes sont désireuses, même durant leurs périodes de loisirs, d'exercer certaines activités mais des activités indépendantes et non salariées.

Il est temps de sortir des sentiers battus, si l'on veut combattre le chômage, si l'on veut favoriser le développement de l'emploi. Peut-on espérer, Monsieur le Ministre, que vous soumettiez ce problème au Fonds d'humanisation des conditions de travail en lui rappelant que l'aménagement du travail doit se penser dans le cadre d'une société radicalement transformée, et que les salariés — surtout les jeunes — ont des raisons de vivre et de travailler que la raison patronale et la raison syndicale parfois ne connaissent pas.

Vous avez, Monsieur le Ministre, fait l'effort, en son temps, de distribuer aux membres de la commission de la Prévoyance sociale un exposé introductif à la discussion du budget 1980.

Je désire vous en remercier, car cela a facilité notre tâche, comme je remercie d'ailleurs M. De Rore, le rapporteur du budget pour l'excellent travail qu'il a effectué. Ceci ne m'empêche pas de déplorer la faiblesse des mesures envisagées en matière d'emploi, le refus d'aborder les vrais problèmes posés par l'assurance-chômage et les lacunes concernant les aspects financiers relatifs au coût du chômage.

Votre budget ne permet pas de dire que vous allez mener une politique efficace et réaliste de lutte contre le chômage.

Parti d'opposition, le FDF ne votera pas ce budget. Personnellement, je m'abstiendrai d'émettre un vote négatif, car un vote négatif pourrait être interprété comme un refus de comprendre les nécessités et les besoins des vrais chômeurs qui sont les plus nombreux parmi le demi-million de ceux qui émargent à votre budget. Pour moi, le souci de répondre aux besoins de mes compatriotes passe avant les considérations du combat politique. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW et sur certains autres bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van den Eynden.

De heer Van den Eynden. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, in 1979 bedroeg het aantal werklozen ongeveer 350 000 eenheden, volledige en gedeeltelijke samen gerekend. Wanneer daarbij worden gevoegd de andere categorieën werknemers of gewezen werknemers, die geheel of gedeeltelijk door RVA en ministerie van Tewerkstelling en Arbeid worden vergoed, namelijk BTK-ers, tewerkgestelde werklozen, conventionele bruggepensioneerden, wettelijke bruggepensioneerden, pregepensioneerden, dan komt men op een totaal van 479 500 gevallen. Dit heeft tot gevolg dat de werkloosheidsgraad ten opzichte van de actieve bevolking in de EEG-landen veruit de hoogste is in België. Ons land is overigens met Frankrijk, het enig EEG-land waar de werkloosheid toenam in het eerder gunstig economisch jaar 1979.

Het lag dan ook voor de hand dat in het nieuw regeringsakkoord, het behoud en de bevordering van de werkgelegenheid, als prioritaire zorg werd vermeld. Naast de woorden op papier, is er echter de praktijk. In dit verband wil ik even stilstaan bij twee sectoren, waar het behoud van tienduizend arbeidsplaatsen essentieel is en waarvoor op ultrakorte termijn beslissingen vereist zijn, namelijk de scheepsherstellingssector en de telecomunicatiesector.

De verslaggever heeft in zijn inleiding gezegd dat men niet op de pianist moet schieten want dat hij de partituur niet heeft geschreven. Dat geldt ook voor de tewerkstelling. Voor een groot gedeelte van de arbeiders uit de scheepsherstellingssector zou het onbegrijpelijk zijn

indien men ter gelegenheid van de bespreking van de begroting van Tewerkstelling en Arbeid op deze tribune niet zou spreken over hun precare toestand.

Hoe de situatie in de scheepsherstellingssector gelegen is, hoef ik hier niet meer te herhalen, daar alle collega's zich nog wel mijn herhaalde betogen over de structuur en de moeilijkheden van deze sector zullen herinneren, zij het ter gelegenheid van de bespreking van de begroting van Arbeid en Tewerkstelling, zij het bij de behandeling van de begroting van Economische Zaken, zij het in andere omstandigheden. Sta mij toe u alleen maar in herinnering te brengen dat de strikte scheiding tussen de scheepsbouw- en scheepsherstellingssector in België, een enig feit is in de ganse wereld.

Beide sectoren zijn zeer erg in hun werkgelegenheid getroffen en de regering heeft, inspeland op een alarmplan van de reders, onrechtstreeks verzekerd dat de scheepswerven voor ongeveer een goed jaar van een adempauze genieten, waarna de crisis zich in deze sector terug zeer ernstig zal doen gevoelen en volgend jaar aldaar opnieuw duizenden arbeidsplaatsen bedreigd zullen zijn.

Zeër ernstig is het echter vandaag in de scheepsherstellingssector gesteld door het tartend slakkengangetje dat de diverse regeringen de herstructureringsplannen ter zake opleggen. Nadat reeds zeven jaar geleden de diverse ondernemingen uit de scheepsherstellingssector de diverse ministers gewaarschuwd hadden voor de achteruitgang die de sector stelselmatig teisterde, besliste de regering op 23 november 1978, dus vijf jaar later, aan de scheepsherstellingssector een analoge vorm van overheidssteun toe te zeggen als aan de staalnijverheid, en dit zowel voor de industriële en financiële aspecten als voor de sociale begeleiding en reconversie. Drie maanden later werd de Dienst voor nijverheidsbevordering door de minister van Economische Zaken belast met de doorlichting van de sector. Deze deed op zijn beurt een beroep op een subcontractant, het studiebureau Bekaert-Stanwick. Acht maand later, september 1979, werd eindelijk de einddiagnose aan de Premier overgemaakt, die het studiewerk prompt verstuurde naar een interministeriële werkgroep voor bespreking en goedkeuring. Na een gepalaver van een negental maanden kwam deze werkgroep voor de dag met een ontwerp van conventie waarin de voorwaarden verbonden aan het toekennen van overheidssteun vervat waren. Dit werd geconcretiseerd in een nota aan het Ministerieel Comité voor Economische en Sociale Coördinatie, gedateerd 1 april 1980. Na verschillende keren de behandeling van de nota te hebben uitgesteld, besliste het MCEC op 17 april 1980 dat de ministeriële comités voor de gewesten eerst hun advies dienden uit te brengen over de ingediende voorstellen alvorens zelf een beslissing ter zake te nemen.

Gezien deze intense studiedrang van de regeringsleden op basis van nota's die nu reeds voorbijgestreefte situaties weergeven, nam ik zelf het initiatief het studiebureau CESCO te belasten aan de hand van de recente jaarrekening 1979 een financiële doorlichting van de twee voornaamste bedrijven te maken. Aangezien de conclusie van dit studiebureau nogmaals de ernst van de situatie onderstreepte en de tewerkstelling van 4 000 mensen rechtstreeks en van enkele duizenden onrechtstreeks op vrij korte termijn op het spel zou staan, bracht ik deze studies op 7 en 14 mei 1980 ter kennis van de Eerste minister, de minister van Economische Zaken, de minister van Arbeid en Tewerkstelling en de voorzitter van de executieve van de Vlaamse Gemeenschap.

Buiten u, Mijnheer de Minister van Arbeid, verwaardigden uw andere collega's zich zelfs niet de elementaire regels van de beleefdheid na te leven, namelijk het sturen van wat men in het Frans « un accusé de réception » noemt. De huidige minister van Economische Zaken verklaarde wel tijdens een partijcongres in Antwerpen, waar hij het regeerakkoord toelichtte, dat voor de scheepsherstellingssector « het twaalf uur, zoniet vijf na twaalf was », maar dat neemt niet weg dat tot nu toe geen glimp van enige besluitvorming op ultrakorte termijn ter zake te bespeuren is.

Wanneer dat de wijze is waarop deze regering het behoud van de tewerkstelling gaat aanpakken, dan stemt dit toch zeer ernstig tot nadenken en dan zijn zogenaamde « Miami-toestanden » in België volstrekt niet uitgesloten!

Een gelijkaardige onmacht manifesteerde zich vanwege de regering op het vlak van de tewerkstelling in de telecommunicatiesector. Inderdaad werd de pers in het begin van dit jaar opgeschrikt door een touwtrekkerij van sommige regeringsleden om een overheidsopdracht, die normaal aan de laagste bieder moest toekomen, toe te kennen aan een andere zogenaamde Brusselse firma. Na een grondig onderzoek van mijnentwege, hield ik desbetreffend op 5 maart jongstleden een interpellatie alhier, die blijkbaar binnen de regering nogal wat deining veroorzaakte. De stelling dat de toekenning van overheidsopdrachten moest kaderen binnen de grondslagen van het vernieuwd industrieel beleid genoot hier nochtans veel bijval en resulteerde trouwens in een unaniem aanvaarde motie. De regering deed echter of haar neus bloedde en stelde, waarschijnlijk om alle betrokken partijen te sparen,

week na week een beslissing over de toekenning van de overheidsopdracht uit. Dit immobilisme, deze besluiteloosheid en deze onmacht resulteert nu in de werkloosheid van enkele duizenden mensen.

U begrijpt, Mijnheer de Minister, dat in deze beiden aangelegenheden, scheepsherstelling en telecommunicatie, de regering een belangrijke verantwoordelijkheid draagt en dat ik ze dan ook ter verantwoording roep in naam van zowat tienduizend werknemers in dit land. U zal mij dan ook toestaan te twijfelen aan het bekomen van werkelijke resultaten in het tewerkstellingsbeleid dat deze regering zich voornemt te voeren, wanneer ze zelfs niet in staat blijkt volledig uitgewerkte en klaargestoomde dossiers op korte tijd tot een goed einde te brengen. Het behoud van tewerkstelling is een preventieve maatregel en deze regering zal moeten begrijpen dat het niet opgaat slechts « wakker te worden » wanneer een faillissement werkelijk uitgesproken wordt.

Na deze inleidende beschouwingen over het gevoerde tewerkstellingsbeleid, beperk ik mij nu tot enkele specifieke aangelegenheden van het departement Arbeid en Tewerkstelling.

Naast de strijd voor het behoud van tewerkstelling, lijkt het departement bijzondere aandacht te besteden aan de opslorplingsprogramma's inzake werkloosheid. Uit de analyse van de begroting voor het begrotingsjaar 1980, gedaan door het Rekenhof, blijkt niet minder dan 83 miljard frank ter beschikking gesteld te worden van deze programma's. Met genoegen hebben wij dit vastgesteld, evenals de intenties van de regering een kwalitatieve herwaardering van de BTK-projecten na te streven. Een permanente zorg zal echter blijven bestaan uit de werking van de anomalieën op sociaal gebied tussen de BTK-ers en andere bestaande stelsels, maar vooral de vooruitzichten op arbeidsplaatsschepping waar de BTK-er een permanente vorm van tewerkstelling zou vinden en also een bestaanszekerheid verwerven. Bovendien zal moeten opgetreden worden tegen initiatieven, die vooral aan sommige universiteiten worden toegepast, waarbij jongeren naar de werkloosheid worden geloodst, om nadien in één of ander BTK-project te kunnen worden ingeschakeld.

Naast deze opslorplingsprogramma's hecht, naar verluidt, het departement ook veel belang aan de mogelijkheden van uitstoting uit de werkloosheid, door toepassing van artikel 143 van het koninklijk besluit van 20 december 1963. Dat deze, wat een bepaalde pers « heksenjacht op de werklozen » noemde, ingegeven zou zijn door budgettaire beperkingen lijkt des te onverstaaubarer dat de wetgever misbruiken door de gewestelijke RVA-bureaus heeft willen uitsluiten door het feit dat rekening moest worden gehouden met het beroepsverleden van de betrokkenen, de duur van werkloosheid, de economische toestand van het betrokken gewest, de familiale en sociale toestand van de werkzooke en zijn gezondheidstoestand.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, aangenomen mag toch wel worden dat bovengenoemde criteria anders moeten geïnterpreteerd worden wanneer het gaat over vrouwelijke werklozen. Men moet toch kunnen aanvaarden dat de meeste vrouwelijke werklozen getroffen zijn door ongunstige conjuncturele, maar vooral structurele evoluties van hun bedrijfssector. Dat zij bijgevolg moeilijk aan ander werk geraken ligt voor de hand en men moet ze daarvoor nu niet bepaald « opjagen ».

Veeleer zouden grotere inspanningen van beroepsopleiding en -omscholing voor vrouwen moeten verricht worden, wat volgens geruchten niet mogelijk zou zijn, aangezien ook daar budgettaire restricties zouden ingebouwd zijn.

Mag ik er bij deze gelegenheid de aandacht op vestigen dat men in Antwerpen de opleiding van elektriek-lassers weigerde, alhoewel het geweten was dat er een tekort is aan dergelijke arbeidskrachten en dat de firma die de aanvraag deed jaren terug op dit vlak een opleidingsprogramma, speciaal voor vrouwen, realiseerde dat zeer goede resultaten heeft gegeven. Ik heb dan ook de indruk dat de besparingen, die er weliswaar moeten komen, op verkeerde vlakken gezocht worden en dat de zuinigheid hier de wijsheid bedriegt.

Men doet nu een beroep op vreemde arbeidskrachten en als die geweigerd worden, vraagt men dat men ten minste overwerk zou toestaan aan deze beroepstak om te verhinderen dat in andere afdelingen tijdelijke werkloosheid zou ontstaan, omdat de afdeling elektrisch lassen bij gebrek aan geschoolde arbeiders niet kan volgen.

In de regeringsverklaring wordt eens te meer aangekondigd dat de bestrijding van het sluikwerk en die van het systematisch beroep op overuren geïntensifieerd zullen worden. Dat de inspectie van de sociale wetten daar een belangrijke rol te spelen heeft, lijkt geen twijfel!

Het is dan ook jammer te moeten vernemen dat de personeelsformatie van deze diensten ver van volzet is, zodat de ministeriële voornemens van menigvuldige controles nagenoeg dode letter blijven. Erger is echter dat na een controle van de inspectie, waarbij tegen een overtreder van de wettelijke beschikkingen proces-verbaal wordt opgesteld, geen enkele noemenswaardige sanctie volgt. Veeleer ligt het te bestu-



deren probleem voor de toekomst, mijns inziens, dan ook op het vlak van doortastende sancties dan op verbale of schriftelijke intenties van doorgedreven controle.

Een gelijkaardige bedenking maak ik mij trouwens, Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, in verband met de voorschriften inzake veiligheidsvoorwaarden en hygiënische omstandigheden. Onderstreept kan daarbij worden dat, indien het koninklijk besluit van 20 juni 1975 betreffende het voorkomingsbeleid, niet verlengd was geworden, slechts een beperkt percentage van de ondernemingen aan de wettelijke voorschriften zou voldaan hebben.

Sancties zouden weliswaar slechts in hoogstuitzonderlijke omstandigheden gevolgd zijn.

Dit brengt mij tenslotte tot een even belangrijk onderwerp, de sluiting van ondernemingen.

Een tijd geleden kwam een onderzoeksteam van het Sociologisch Onderzoeksinstituut van Leuven tot de vaststelling dat na een sluiting de « meest interessante werknemers door andere bedrijven opgevestigd worden; tweederangs-, andere onervaren arbeidskrachten missen de boot misschien wel voorgoed ». Het is dan ook spijtig te moeten vaststellen dat in deze periode van economische crisis en veelvuldige sluiting van ondernemingen, deze bedrijfs-sluitingen de werkgevers toelaten een gunstigere ruilvoet voor loonarbeid te bekomen. « Vrijgemaakte » arbeidskrachten zijn aldus bereid langere afstanden af te leggen en hun arbeid tegen « een lagere prijs » te verkopen. Regelingen voor overplaatsingen naar andere bedrijven worden slechts gevonden voor jongere, geschoolde, arbeidsgeschikte, ontslagen werknemers.

Wie deze hoedanigheid niet bezit, zal ook geen werk meer vinden en verdwijnen in de zogenaamde marginale groep van de maatschappij. U kan natuurlijk aanvoeren dat de vakverenigingen zich door middel van collectieve reacties tegen deze gang van zaken kunnen verzetten. Doch bij plotse sluitingen (bijvoorbeeld in geval van faillissement) of wanneer de werknemers niet geïnformeerd en volledig onvoorbereid zijn, is de kans op een collectieve reactie uiterst klein. Bovendien ontkennen bedrijfsdirecties stelselmatig geruchten van nakende sluiting. Dit speelt in het voordeel van de bedienden die vaak beter geïnformeerd zijn. De arbeiders wordt meestal alle informatie onthouden. De wrangheid is bij hen dan ook groter, vooral daar zij meestal een hoge anciënniteit genieten en het bedrijf dat sluit bij één op drie arbeiders meestal de eerste tewerkstellingsplaats betreft. Eénmaal werkloos zal men het zeer moeilijk hebben een nieuw arbeidscontract af te dingen en zeker zijn eisen moeten verlagen wanneer men veertig jaar of ouder is. Als vergoeding voor dit alles bekomt de ontslagen werknemer, in de beste gevallen, twee à drie maand nettowedde : een sluitingspremie.

Ten einde aan deze schrijnende sociale wantoestanden een einde te maken en aannemend dat de werkzekerheid niet kan gegarandeerd worden, zal toch eens een onderzoek moeten worden ingesteld of inkomenszekerheid zou kunnen gegarandeerd worden en vooral het voorkomen van de individuele loopbaanbreuk.

Zo kom ik tenslotte tot enkele bedenkingen in verband met de wet van 7 januari 1958 betreffende de fondsen voor bestaanszekerheid. Ik wil hier nogmaals herhalen wat ik in dit verband in de memorie van toelichting van mijn wetsvoorstel nr. 154 van 1977 stelde, namelijk dat dringend een aanvulling van bovengenoemde wet noodzakelijk is. gezien de voorgeschreven procedure in geval van verstoring of verbreking van het financieel evenwicht niet haalbaar is, wanneer de financiële tekorten het gevolg zijn van uitzonderlijke conjuncturele omstandigheden als recessie en crisis. Indien de regering door een aanvulling van de wet zou waarborgen dat in die omstandigheden op financiële hulp van harentwege zou kunnen beroep gedaan worden, zou zij een bijzondere bijdrage leveren tot het behoud van de sociale verworvenheden, wat het sociaal klimaat in dit land sterk zou ten goede komen. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Peeters.

De heer Peeters. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, de sociaal-economische crisis, zoals wij die thans doormaken, is meer dan een loutere sociaal-economische crisis, het is een beschavingscrisis.

De botsing met de grenzen van de groei doet in heel onze westerse wereld vragen rijzen. Er wordt getwijfeld aan de waarden van een samenleving, die zich al te uitsluitend afstemde op materiële vooruitgang, in hoofdzaak gesteund op wetenschap en technologie. Dit soort samenleving wordt dan ook meer en meer kritisch bekeken en onderzocht; de normen en de instellingen van dit soort samenleving worden meer en meer ter discussie gesteld en zelfs ronduit bestreden.

Steeds meer mensen en groepen komen tot de overtuiging dat andere, meer menselijke waarden moeten worden beklemtoond, dat onze samenleving haar normen en instellingen moet gaan ijken op een nieuwe waardeschaal.

Vermits de politiek er is voor de mens en niet omgekeerd, moet elke politieke partij uitgaan van een mens- en maatschappijbeeld, van een opvatting over de manier van leven van de mens in zijn gemeenschap, moet elke politieke partij bewust kiezen voor een bepaald soort samenleving. Ook de maatregelen die uit deze opvatting voortvloeien en worden voorgesteld om uit de huidige crisis te geraken, moeten gericht zijn op deze keuze. De samenleving zal immers — hoe dan ook — veranderd uit de crisis te voorschijn komen. Van onze keuze vandaag hangt echter grotendeels af hoe die samenleving er zal uitzien.

Het ganse programma van de Volksunie, als volksnationale Vlaamse politieke partij is dan ook doordrongen van een aantal waarden waaruit onze visie op een ideale Vlaamse gemeenschap kan worden afgeleid. Wij willen een democratische gemeenschap waarin de macht, de kennis, de arbeid, de inkomens en de verantwoordelijkheden worden gespreid. Het moet een rechtvaardige samenleving zijn, waarin de voorrechten van enkelingen en groepen wijken voor het algemeen belang. De verschillende groepen moeten in de gemeenschap tot samenwerking worden gebracht. Dat kan alleen in een verdraagzame samenleving, waar de verscheidenheid van gedachten haar grootste rijkdom uitmaakt. Het zal tevens een open samenleving zijn, waarin het volkseigene beklemtoond wordt, zonder dat ons volk zich afsluit van Europa en de wereld.

Vanuit deze kijk op een democratische, rechtvaardige, verdraagzame, open samenleving, vanuit deze volksnationale visie benadert de Volksunie het probleem van de arbeid. Er moet een zinvol verband zijn tussen de samenleving die wij voor ons volk wensen en wat wij te zeggen hebben over het wezen van de arbeid, over de verdeling van het recht op en de plicht tot arbeid, over de gelijkwaardige verdeling van de arbeid, over de nieuwe vormen van arbeid in onze snel evoluerende gemeenschap, over het te voeren industrieel beleid dat moet zorgen voor gezonde bedrijven die de onmisbare voorwaarde zijn voor een nieuw tewerkstellingbeleid; nieuw industrieel beleid dat er tevens moet op gericht zijn het recht op arbeid, vraagstuk dat in de huidige crisistijd meer dan ooit rijst, te handhaven.

Het is om die redenen dat wij, bij de bespreking van deze begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, voor deze ideologische benadering hebben gekozen. Uitgaande van deze ideologische principiële instelling zullen wij enkele praktische en technische oplossingen, zoals die in deze begroting aan bod komen, kritisch van naderbij bekijken en tevens aan de door ons voorgestelde oplossingen toetsen.

Immers, hoewel arbeid in de eerste plaats moet worden gezien als collectieve schepping tot vermenselijking van omgeving, van gemeenschap en van elke menselijke persoon, wensen wij, omwille van de actuele problematiek en van de samenlevingskwaliteit de arbeid in het kader van deze bespreking te zien in verband met de opbouw van een democratische, rechtvaardige, verdraagzame en open samenleving. Wij zien de arbeid ruimer dan het zich tijdelijk inschakelen in de productie en dan de verkoop van goederen en diensten. Arbeid is elke vorm van zinvolle actieve aanwezigheid in de gemeenschap. Pas als deze mogelijkheid openstaat voor iedereen, kunnen wij spreken van echt welzijn.

Omdat arbeid macht is, is het ook noodzakelijk de arbeid te spreiden, indien men de macht wil spreiden. Het recht op arbeid is dus een essentieel democratisch recht.

De technologische ontwikkeling en de steeds groter wordende geografische mobiliteit van industrieën en arbeidsplaatsen maakt in onze samenleving vele handen overbodig of ledig. In sommige sectoren worden steeds meer mensen uitgestoten en niet meer opgenomen. Dit proces is een gevaar voor de democratie.

De niet-actieven lopen het gevaar, door hun onmacht op sociaal-economisch terrein ook politiek en psychologisch in de verdrukking te geraken. In onze maatschappij dreigt uiteindelijk een machtige en nieuwe « elite » van arbeiders, zowel in loondienst als zelfstandige, en van kapitaalverschaffers en technocraten het economische en politieke leven te beheersen. De rest van de burgers dreigt in de rand van onze samenleving te worden gedrukt. Wie moet leven van een vervangingsinkomen of van een bestaansminimum, heeft aan zijn politiek stemrecht niet genoeg om zichzelf of zijn groep behoorlijk te verdedigen.

Wij willen de samenleving van morgen open en democratisch. Bijgevolg moet de arbeid herverdeeld worden, zowel in de productieve als in de non-profit-sector.

Alleen door een rechtvaardige herverdeling van de arbeid kan, ook bij structurele of voortdurende werkloosheid, het recht op arbeid als democratisch recht verwezen worden.

Zonder rechtvaardige arbeidsverdeling komt de democratie in gevaar. Daarom stelt de Volksunie dit probleem centraal. Dogmatische stellingen mogen niet beletten dat een waaier van middelen tot herverdeling van de arbeid wordt aangewend zoals deeltijds werk, een weloverwogen verkorting van de arbeidsduur, strijd tegen cumulatieve sluikwerk, beperking van overuren, grotere soepelheid bij de toegang tot de zelfstandige arbeid, aanmoediging van groepspraktijken enz.



Daarom steunt de Volksunie ook iedere poging om nieuwe, zinvolle arbeid tot stand te brengen hetzij door kleine en middelgrote ondernemingen, hetzij door de overheid, hetzij door grote nationale of internationale ondernemingen.

De kleinschalige onderneming is in dit verband een betrouwbare schepper van arbeidsplaatsen. De tewerkstelling is er niet afhankelijk van buitenlandse willekeur of van oncontroleerbare machtskernen. De kleine en middelgrote onderneming, tot op het ogenblik stiefmoederlijk behandeld, verdient dan ook een speciale aandacht en begeleiding vanwege de gemeenschap.

De arbeid is een bron van welvaart en welzijn voor de enkelingen en voor de gemeenschap. In een samenleving die steunt op de verantwoordelijkheid van alle burgers is arbeid dan ook niet alleen een recht, maar nog een plicht.

Arbeid stelt de mens in staat zich zelfstandig en als groep te handhaven en te ontwikkelen in zijn omgeving en in de gemeenschap. De arbeid schept de middelen voor de welvaart en het welzijn van iedereen persoonlijk en in de maatschappij waarin, waarvan en waarvoor hij leeft. Het is dan ook een plicht voor ieder burger zijn plaats in het arbeidsproces in de ruimste zin waar te nemen in het streven naar zelfontplooiing en zelfverwezenlijking en naar de opbouw van een welvarende, rechtvaardige, verdraagzame en open samenleving.

Wie arbeid verricht moet minstens het bij de wet vastgesteld nationaal minimumloon of -vergoeding krijgen evenals de waarborg van een vervangingsinkomen bij ziekte, ouderdom, onvrijwillige werkloosheid enz.

Wie zich beschikbaar stelt voor de arbeid heeft eveneens recht op een vervangingsinkomen. Deze beschikbaarheid moet echt zijn. Ze moet blijken uit iedere aanbieding van een gepaste kans op arbeid.

Wie lichamelijk of geestelijk ongeschikt is, wordt uiteraard ontslagen van de plicht tot arbeid en heeft eveneens recht op een vervangingsinkomen, een socio-vitaal gewaarborgd minimuminkomen. Ook wat de vervangingsinkomens betreft dient echter een rechtvaardige herverdeling te worden nagestreefd.

Wie zich niet beschikbaar wil stellen voor het verrichten van arbeid kan geen aanspraak maken op loon of op een vervangingsinkomen.

Het loon uit arbeid tenslotte moet hoger zijn dan het vervangingsinkomen.

Het gewaarborgd minimuminkomen moet lager liggen dan het vervangingsinkomen.

De spanning tussen loon uit arbeid en vervangingsinkomen moet voldoende groot zijn opdat de plicht tot arbeid zinvol zou blijven.

Is het immers in dit verband niet tekenend dat voorbeelden legio zijn van bijvoorbeeld echtparen, die beiden werken, die na fiscale aftrek op een inkomen mogen rekenen dat lager ligt dan de samengevoegde werkloosheidsuitkeringen van een vergelijkbaar echtpaar waar beide echtgenoten werkloos zijn?

Het is er ons, in het kader van deze bespreking, niet om te doen een inventaris op te maken van de ontelbare misbruiken in deze sector. Wij beperken ons dan ook tot dit ene voorbeeld. Wij wensen er echter wel op te wijzen dat in het beleid van het ministerie, waarvan wij thans de begroting zouden moeten goedkeuren, de essentiële rechtvaardige herverdeling van zowel arbeid als vervangingsinkomens dode letter is gebleven.

De gelijkwaardigheid van alle burgers moet ook leiden naar een grotere gelijkheid in feite. Ook door de arbeid moet die grotere gelijkheid tot stand komen.

De manier waarop het werk verdeeld wordt over de bevolking schept ongelijkheden. Het soort werk dat men verricht schept op zichzelf reeds een verschil in aanzien, onafhankelijk zelfs van het inkomen dat eraan verbonden is.

Het rollenpatroon moet doorbroken worden niet alleen wat mannen en vrouwen betreft, maar ook over de verschillende lagen van de bevolking. Bovendien zou elk lid van de gemeenschap de kans moeten krijgen verschillende vormen van arbeid in zijn leven in te bouwen en uit te bouwen tot een zinvol geheel.

De Volksunie heeft steeds duidelijk stelling genomen inzake het dempen van de onrechtvaardig overdreven kloof tussen de inkomens, onder meer door het wegwerken van astronomische pensioenverschillen, inzake het waarborgen van een leefbaar minimuminkomen, inzake het herverdelingsgeffekt van de sociale zekerheid.

Bovendien is het huidige belastingstelsel, met zijn heffing op grond van vaste inkomenstrappen, vanaf een bepaalde trap een rem op arbeid.

Een grotere gelijkheid in de samenleving kan echter niet alleen worden verwezenlijkt door de billijke herverdeling van de inkomens

via de belastingen en de sociale zekerheid. Ook de loonverschillen zelf moeten tot rechtvaardiger verhoudingen worden teruggebracht. Daarom moet de verhouding tussen hoofd- en handenarbeid, tussen zwaar of vuil werk en licht of proper werk, tussen gezond en ongezond werk, tussen fijn en grof werk, tussen mannenwerk en vrouwenwerk, tussen betaald en onbetaald werk, op een nieuwe wijze en aan de hand van rechtvaardiger criteria gevaloriseerd worden. De loonspanning zelf, meer nog dan de looneisen, zou moeten deel uitmaken van een eerlijk, billijk en realistisch, screen sociaal overleg.

Bovendien stelt de Volksunie dat de starre verdeling van het leven in een schoolleeftijd, een beroepsleeftijd en een rust- of pensioenleeftijd moet worden doorbroken. Iedereen moet gedurende zijn hele leven de kans hebben op scholing, op vorming en op arbeid. Er zou een voortdurende wisselwerking moeten zijn tussen de school, het beroepsleven en het sociaal leven door bijvoorbeeld de uurkredieten, door stageperiodes en herscholing, maar ook door het systeem van het vakantiejaar, door de glijdende pensioenleeftijd voor iedereen vanaf 55 jaar of door de geleidelijke metpensioenstelling.

Iedereen moet vrijelijk kunnen beslissen of hij of zij al dan niet gebruik maakt van deze kansen.

De school moet de mensen voorbereiden op een veelvoud van taken, zowel in het beroepsleven als daarbuiten. Deze voorbereiding moet dus ook gericht zijn op verschillende vormen van arbeid, op familietaken, op scheppende bezigheden, op gemeenschaps- en vrijetijdsbesteding. De onvermijdelijke veranderingsprocessen dienen soepel begeleid te worden door een voortdurende vorming.

Om werkelijk gelijke kansen voor mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt te scheppen is coëducatie onontbeerlijk op alle schoolniveaus en in alle netten.

Loonarbeid, arbeid in overheidsdienst, zelfstandige arbeid, arbeid binnen het kader van een vrij beroep, de educatieve functie van de thuiswerkende moeder, sociaal werk in de welzijnssector, kortom elke vorm van arbeid als cultuurscheppende factor, alle vormen van arbeid als collectieve schepping tot vermenselijking van de omgeving, van de gemeenschap en van elke menselijke persoon, moeten als gelijkwaardige vormen van arbeid worden beschouwd.

Het is dan ook zonder meer duidelijk dat de nog bestaande discriminatie tussen werknemers uit de privé-sector en uit de openbare sector moet worden weggewerkt en dat de aanwervingen en bevorderingen in de openbare administraties dringend moeten worden gede-politiseerd.

Het werkaanbod in zijn huidige vorm is te klein om voor iedereen het recht op arbeid te verwezenlijken. Er moet daarom gedacht worden aan nieuwe vormen van arbeid. « Arbeid voor iedereen » betekent dan ook een nieuwe tewerkstellingspolitiek.

Het vraagstuk van de werkloosheid is in de huidige economische crisis het belangrijkste sociaal probleem. Door zijn omvang, door zijn blijvende aard en door zijn weerslag op de zwakkere bevolkingsgroepen is het, zowel politiek als moreel, een drukkende last geworden. Het is dan ook voor ons een dringende en wijgende noodzaak naar een oplossing voor dit vraagstuk te zoeken. In eerste instantie echter moet de beschikbare arbeid rechtvaardig verdeeld worden.

Het vraagstuk van de werkloosheid zal echter ook blijven bestaan in de toekomst, zelfs wanneer de huidige crisis achter de rug zal liggen. De volledige tewerkstelling in de gebruikelijke economische betekenis van het woord, zal in de eerstvolgende jaren niet kunnen worden gewaarborgd. In de drie traditionele sectoren — landbouw, nijverheid en diensten — zal er onvoldoende arbeid zijn. Een vierde sector, de welzijnssector, zal dan ook verder moeten worden uitgebouwd. Arbeidsmarktstudie is in dit verband noodzakelijk en moet zo spoedig mogelijk het ordeloos kunst- en vliegwerk in deze sector vervangen.

Meer vrije tijd betekent meer welzijn. Tot nog toe nam de vrije tijd te traag toe, in vergelijking tot de stijging der lonen. De Volksunie is dan ook van mening dat de stijging van de produktiviteit in de toekomst moet uitgekeerd worden aan de mensen in de vorm van meer vrije tijd, mits aan het menswaardige van de arbeid niet wordt geschaad.

De Volksunie acht de planmatige en geleidelijke vermindering van de arbeidsduur zinvol, indien deze vermindering op Europese schaal en op lange termijn wordt toegepast. Deze vermindering is reeds op zichzelf voor de enkeling waardevol. Ze kan daarenboven ook een middel zijn om de beschikbare arbeid te spreiden. Anderzijds echter zou een ingrijpende verkorting van de werktijd in de meeste bedrijfstakken leiden tot een te sterke verzwaring van de loonkosten. In de huidige omstandigheden zouden nog méér bedrijfssluitingen daarvan het gevolg zijn.

De Volksunie is dan ook van mening dat de overheid hier geen algemeen geldende regel kan uitvaardigen. Dit kan voorlopig overgelaten worden aan het overleg binnen de sectoren, begrensd door de beper-

kingen op te leggen door de nationale of federale overlegorganen en met inachtneming van de solidariteit tussen de verschillende sectoren. Het doel moet echter steeds zijn binnen de kortst mogelijke tijd terug te keren naar een eenvormig stelsel.

Bovendien opteert de Volksunie voor de invoering van deeltijds werk op ruime schaal. De verkorting van de arbeidsduur kan immers tot gevolg hebben dat bedrijven en machines te vaak en te lang stilgelegd blijven. De vermindering van de arbeidsduur moet dan ook gepaard gaan met het aanbieden van deeltijds werk op ruime schaal of door het invoeren van glijdende werktijden. Deeltijds werk op ruime schaal zal de herverdeling van de arbeid in de hand werken. Een aantal werknemers zal immers vrijwillig uittreden, maar er zal anderzijds een nieuw aanbod op de arbeidsmarkt ontstaan. Deeltijds werk kan en mag niet anders gezien worden dan op basis van vrijwilligheid. De Volksunie wil dat deeltijdse arbeid als volwaardige arbeid wordt erkend. De vrijwillige aanvaarding van deeltijdse betrekkingen door werkenden, door werklozen of werkzoekenden mag sociaal en fiscaal niet langer bestraft worden.

Ook wil de Volksunie naar een nieuwe opvatting over de zogenaamde « derde arbeidskring ». De huidige opvatting bevat ons niet, omwille van het tijdelijk karakter van de arbeid in de derde arbeidskring. Deze arbeidskring staat daarenboven thans in een dubbelzinnige verhouding tot de overheidsdiensten. Het is geen echte gemeenschapsdienst. De Volksunie wil een echte gemeenschapsdienst. De Staat kan of mag niet voldoen aan alle behoeften die zich voordoen in de gemeenschap. Het private initiatief wil er vaak niet aan voldoen. De gemeenschapsdienst moet deze leemten opvullen. De Volksunie denkt hierbij in het bijzonder aan opdrachten in verband met de omgevingszorg, de stads-kernvernieuwing, de welzijnszorg enz.

*De heer Boey, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op*

De derde arbeidskring moet een nieuwe en blijvende plaats krijgen op de arbeidsmarkt. Hij moet werken op terreinen die maatschappelijk nuttig zijn. Gemeenschapsdiensten moeten zo dicht mogelijk opgericht worden bij de bevolking in wier behoeften zij voorzien. Het zullen dus sterk gespreide diensten zijn. Hun omvang moet in verhouding staan tot de taken die zij uitvoeren en tot de plaatselijke middelen die daarvoor beschikbaar zijn. De arbeid in de gemeenschapsdienst moet bovendien niet gemeten worden met economische maatstaven. Hij ontleent zijn waarde aan het maatschappelijk nut en aan de diensten die hij aan de gemeenschap bewijst.

Op die wijze willen wij onder meer de hulp aan gezinnen erkend zien als volwaardige arbeid. Het is beter de werkelijkheid onder ogen te zien en de hulp aan gezinnen te erkennen als een maatschappelijke noodzaak. Gebruik maken van gezinshulp hoeft geen teken van weelde te zijn; het is dat zeker niet in gezinnen met bejaarden of gehandicapten. De kosten van gezinshulp moeten berekend worden in verhouding tot het gezinsinkomen en moeten dan ook fiscaal aftrekbaar zijn. Op die wijze schept men waardevolle arbeidsplaatsen, met een volwaardig sociaal statuut, met kansen op vorming en bijscholing enz.

De diensten die gelegenheidshulp tegen sociale voorwaarden uitsluiten naar gezinnen moeten daarom volwaardig worden uitgebouwd. Het vele vrijwilligerswerk op dit gebied is een niet te miskennen aanduiding voor de noodzaak en de zin van deze taken. De inrichting en de werking van de diensten voor gezinshulp mogen echter in geen geval het monopolie worden van partijpolitieke zuilen.

Gezonde rendabele bedrijven zijn de onmisbare voorwaarde voor een nieuw tewerkstellingsbeleid.

Door onze ondernemingen in staat te stellen om zich te handhaven in de mededinging zal een deel van de werkloosheid kunnen worden opgevangen. De *non-profit*-sector moet kunnen steunen op een gezond bedrijfsleven. De overheid heeft te weinig en te laat gebruik gemaakt van haar macht om de bestaande leemten van de markteconomie op te vullen. Ze had maatregelen moeten nemen in de jaren dat het ons nog goed ging. Ze heeft echter gewacht tot wanneer de economische crisis het treffen van maatregelen bemoeilijkt. Het gebrek aan een degelijk inkomens- en prijzenbeleid is er mede oorzaak van dat een paar honderdduizend arbeidsplaatsen verloren gingen. Door ongezonde bedrijven kunstmatig met staatssteun in het leven te houden werd de mededinging vervalst. Het vernieuwd industrieel beleid, gesteld dan nog dat er dat komt, komt alleszins tien jaar te laat op gang.

Terzelfder tijd heeft de ondoelmatige overheidssteun echter een hypotheek gelegd op de wezenlijke vereisten, die nodig zijn opdat een gemengde markteconomie zou kunnen werken. Tot deze wezen-

lijke vereisten behoort immers onder meer precies, dat de mededinging niet zou vervalst zijn. Opdat deze ondernemingen zich zouden kunnen handhaven in de mededinging op de nationale en internationale markten, moet hun rendement in eerste instantie worden verbeterd. Hun kans op mededinging wordt immers niet alleen beïnvloed door een aantal uitwendige factoren, zoals fiscaliteit, arbeidsduur, de markt of de internationale arbeidsverdeling. Ook een aantal factoren die eigen zijn aan het bedrijf zelf spelen een belangrijke rol: de aankooppolitiek, de wijze van voortbrengst, de weerslag van vernieuwing of van wetenschappelijk onderzoek, het personeelsbeleid, het financieel beleid, de verkooppolitiek.

Enkele bedenkingen bij het tot nog toe op dit gebied gevoerde beleid zijn hier dan ook zeker op hun plaats. Zo, onder meer, de vaststelling dat bij tal van bedrijven, die in financiële moeilijkheden verkeren, in heel wat gevallen deze moeilijkheden te wijten zijn aan slecht of ondoeltreffend beheer van de onderneming. Verregaande slordigheid in het staats- en privé-beheer zou dan ook streng moeten worden bestraft. Anderzijds zou de ondernemersfunctie opnieuw moeten worden gewaardeerd en tevens gepaard gaan met persoonlijke en maatschappelijke verantwoordelijkheden.

Het begrip winst moet ontdaan worden van elk dogmatisch waardeoordeel. De Volksunie erkent de noodzaak van winst als onmisbare stimulans voor het economisch leven en als basis voor de welvaart en het welzijn in het algemeen. Voor een democratische economie is het echter wél bepalend, dat de winstbesteding beter gereguleerd en gecontroleerd wordt.

Een vermindering van de belastingdruk beïnvloedt het ondernemingsklimaat gunstig en is eenvoudiger toe te passen dan een verward systeem van allerhande premies. Zij heeft een rechtstreekse en gunstige weerslag op het verbruik en de beleggingen. Verder wil de Volksunie de vereenvoudiging van steunmaatregelen en het oordeelkundiger en selectiever optreden bij het verlenen van overheidshulp. Steun aan een bedrijf zou automatisch moeten gepaard gaan met een controle op het beheer van dat bedrijf. De overheid moet dringend haar beleid van geldelijke steun aan het bedrijfsleven herzien. Het regeringsbeleid van geldelijke steun moet eerder gericht zijn op nieuwe sectoren en op hulp aan zwakke sectoren waarvan het behoud noodzakelijk wordt geacht, voor zover dit niet leidt tot scheeftrekkingen van de kostenverhoudingen en tot het vervallen van de mededinging.

Tegenover bedrijven die ten dode zijn opgeschreven zou de regering zich in principe van steun moeten onthouden, tenzij voor een beperkte periode en enkel om de herclassering van het personeel mogelijk te maken. Aan bedrijven die, om welke reden ook, in tijdelijke moeilijkheden verkeren, maar die mits overheidssteun kunnen worden gered, kan overheidssteun worden verstrekt, zowel in de vorm van kredieten als in de vorm van participatie.

Een laatste bedenking betreft de herverdeling van de bijdragen voor sociale zekerheid. Hierbij zouden de sectoren met hoge tewerkstelling moeten ontlast worden ten opzichte van bedrijfstakken met lage tewerkstelling. Uiteindelijk echter zou men moeten komen tot een stelsel, waarbij de sociale zekerheid gevoed wordt vanuit de belastingen en niet meer door een afzonderlijk bijdragestelsel. Dit is de zogenaamde fiscalisering die reeds op het Volksunie-congres van 1971 werd geëist.

Een heel bijzondere plaats in dit beleid wordt ingenomen door de kleine en middelgrote bedrijven. België telt bijna 500 000 personen die als hoofdberoep een zelfstandige arbeid uitoefenen. De kleine en middelgrote bedrijven zijn dan ook zeer belangrijk als verschaffers van zinvolle arbeid. De tewerkstellingsraad bij deze bedrijven blijkt bovendien bestendig te zijn dan bij grote ondernemingen, die een beleid van tewerkstelling voeren dat onmiddellijk samenhangt met hun rendement.

De bevestiging van de eigen aard van de kleine en middelgrote ondernemingen is niet steeds terug te vinden in het geheel van economische, fiscale en sociale maatregelen die tot nog toe door de regering werden genomen. Al te veel worden kleine en ambachtelijke bedrijven behandeld op dezelfde wijze als grote nijverheden of distributiebedrijven, waar het gaat om de bijdrage voor sociale zekerheid of de forfaitaire belasting van hun winsten. Deze onrechtvaardige miskenning van het enorme economische en sociale belang van de kleine en middelgrote bedrijven treft vooral Vlaanderen, daar de overgrote meerderheid ervan in Vlaanderen zijn gevestigd en er een substantieel kenmerk uitmaken van de specifieke Vlaamse economische visie op arbeid en tewerkstelling. De tot nog toe onbenutte mogelijkheden van de zelfstandige arbeid en de scheppende ondernemingsgeest van deze KMO zouden terdege moeten worden aangemoedigd en verder worden uitgebouwd. Dit kan slechts in een economisch klimaat dat het bedrijfs-



rendement en de ondernemingszin gunstig beïnvloedt. Het begrip KMO dient nader omschreven te worden. Het aantal tewerkgestelden is hierbij voor de Volksunie niet het enige criterium.

Op het economisch vlak moeten de sociale lasten beter worden verdeeld tussen de arbeidsintensieve en kapitaalintensieve ondernemingen.

Op sociaal vlak moet de toegang tot de onafhankelijke en zelfstandige beroepen versoepeld worden. Een vestigingsbeleid moet worden uitgewerkt. Zowel wat betreft de geografische spreiding als wat betreft de beroepsbekwaamheid. De beroepsopleiding en beroepsvervolmaking dienen herdacht en aangemoedigd te worden. Er moeten voorwaarden gesteld worden wat betreft de bedrijfsbeheerkunde ingeval er werknemers tewerkgesteld worden.

Een beter sociaal statuut van de zelfstandige moet worden uitgewerkt. Bij de hervorming van de sociale zekerheid moet gestreefd worden naar een gelijkwaardige behandeling van zelfstandigen.

De kleine en middelgrote ondernemingen moeten verder gesteund worden in hun pogingen om hun produkten uit te voeren. Ze moeten tevens kunnen genieten van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek. In dit kader verdient de problematiek van de landbouwbedrijven, die tenslotte in een basisbehoefte voorzien, onze bijzondere aandacht. Tenslotte zouden de administratieve formaliteiten voor de KMO tot een strikt minimum moeten worden beperkt. En het beroepskrediet zou goedkoper en vlugger beschikbaar moeten worden gemaakt.

Naast de gezondmaking van onze nijverheid zijn de zelfstandige arbeid en de scheppende ondernemingsgeest onmisbare bestanddelen van onze welvaart en welzijn. Gezonde, levenskrachtige KMO-bedrijven maken dan ook een substantieel onderdeel uit van een efficiënt tewerkstellingsbeleid.

Het recht op arbeid is een vraagstuk dat meer dan ooit rijst in de huidige crisistijd. Het nieuw industrieel beleid moet er, naast de gezondmaking van ons bedrijfsleven, dan ook op gericht zijn dit recht op arbeid te handhaven.

De nijverheid verschaft arbeid aan 38 pct. van de actieve bevolking en levert 40 pct. van ons bruto binnenlands produkt. Het is precies deze 40 pct. die hoofdzakelijk de onderbouw vormt voor de verdere gezonde ontwikkeling van de diensten-activiteiten, voor de tewerkstelling dus in de diensten- en welzijnssector.

Het behoud en de versteviging van onze nijverheid moet dan ook de hoofdbekommernis zijn van een vernieuwd industrieel beleid.

Daarbij moeten de specifieke, eigen kenmerken van de Vlaamse nijverheid onderkend worden: ze is sterker afhankelijk van het buitenland, ze omvat meer sectoren met een hoge toegevoegde waarde dan de Waalse, ze biedt een evenwichtiger voortbrengstpakket dan Wallonië.

Onze traditionele sectoren zoals onder meer de staalnijverheid en de textielnijverheid kunnen door modernisering en herinrichting hun marktaandeel gedeeltelijk bewaren. In deze sectoren is het daarvoor echter noodzakelijk, dat de produkten behoren tot de hoogste kwaliteitsgraad: metaalverwerkingen die voldoen aan de hoogste technische normen, textielprodukten die beantwoorden aan de zich snel wijzigende eisen van de vormgeving.

De verdere uitbouw van de bedrijfstakken die veel hoofd- en denkwerk vereisen biedt de mogelijkheid om de tewerkstelling in de nijverheid te bestendigen. De produkten van deze bedrijfstakken worden gekenmerkt door een groot aandeel van wetenschappelijk onderzoek. Deze produkten vergen een gevorderde technologie. Ze leveren, in verhouding tot de kost van energie en grondstof, een hoge toegevoegde waarde op, terwijl ze voldoende handenarbeid vergen. De lichte, op wetenschap gebouwde nijverheid, moet dus worden bevorderd.

Verder onderschrijft de Volksunie de actiepunten die kunnen bijdragen tot het verbeteren van het nijverheidsklimaat, opnieuw echter ook hier rekening houdend met de eigen behoeften van Vlaanderen. Het onderzoek naar de middelen die het winstgevend kleinschalig bedrijf kunnen bevorderen, moet steviger dan tot nog toe het geval was ter hand worden genomen. De beleggingssteun moet gericht zijn op het scheppen van nieuwe, zinvolle en lonende arbeidsplaatsen en niet op het stelselmatig toekennen van overheidssteun aan ten dode opgeschreven bedrijven, tenzij deze in noodzakelijke basisbehoeften voorzien.

Verder moet er een stelselmatig en ruim onderzoek geschieden met het oog op het terug aantrekken van buitenlandse beleggingen en om het wegvloeiën van buitenlandse investeringen af te remmen. Om onze afhankelijkheid ten overstaan van het buitenland echter te beperken, is de samen-oprichting (de zogenaamde *joint-venture*) een aangepaste werkwijze. Er moeten bovendien volgehouden inspanningen gedaan worden om onze nabije en verre uitvoermarkten te behouden en verder uit te breiden.

Gelet op de eigen geaardheid van de Vlaamse nijverheid, die onder meer gekenmerkt wordt door de afwezigheid van grote nijverheids-

groepen, moet de bijzondere aandacht gaan naar de rol van onze kleine en middelgrote bedrijven als toeleveranciers en als verkopers van uitrustingsgoederen.

Er moet een zo groot mogelijk profijt getrokken worden uit onze gunstige geografische ligging.

Voorals in Vlaanderen is de dienstensector nog in volle uitbreiding. Het tewerkstellingsbeleid moet er dan ook steunen op de verdere uitbouw van deze sector. Het bewustzijn moet groeien dat we het tijdperk afsluiten waarin de goederenvoortbrengst uitsluitend in het middenpunt stond en dat we het tijdperk van een verhoogde dienstenproductie aanvaarden.

Tenslotte is het van het allergegrootste belang dat de verschillende werknemersorganisaties hun verantwoordelijkheid opnemen inzake het industrieel beleid, in zover zij actief betrokken worden bij de uitstippeling ervan.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, collega's, men poogt de Volksunie, zonder twijfel met opzet, steeds te omschrijven als een « taalpartij » die zich uitsluitend Vlaams-radicaal en communautair opstelt. Zij die dat beweren en voorhouden dat de sociaal-economische problematiek maar moet worden overgelaten aan de zogenaamde « traditionele partijen » vergissen zich. Ook voor onze partij, die als Vlaamse volksnationale partij een zeer eigen visie heeft ook en niet in het minst op de sociaal-economische ontwikkeling van ons volk, is als volwaardige politieke formatie op sociaal gebied in ons Belgisch bestel een belangrijke rol weggelegd.

Doorheen de geschiedenis van de Vlaams-Nationale gedachte zijn trouwens de sociale en de politieke ontvoeringsstrijd van ons volk steeds innig verbonden geweest. De Vlaamse zelfstandigheid, waarvoor wij nog steeds vechten, wil zij een echte en geen schijnzelfstandigheid zijn, zal er trouwens maar komen als de Vlamingen voldoende inlijkt-recht, inspraak en autonoom beslissingsrecht hebben over hun produktie, investeringen, lonen, kredietverlening, grondbeleid, tewerkstellingsbeleid, industrieel beleid enzovoort.

De Volksunie, als volksnationale partij, opteerde op sociaal-economisch vlak voor het « samenhorigheidsmodel » : een gezamenlijkheid en een gemeenschappelijkheid die solidariteit meebrengt en medeverantwoordelijkheid vooral van boven naar beneden. De Socialistische Partij en in mindere mate de PVV zijn hoofdzakelijk afgestemd op één bepaalde klasse; de CVP houdt het bij een samenwerking van individuen komende uit de verschillende sociale geledingen of belangen-groepen.

Het is juist omwille van deze belangen- en pressiegroepen dat de toestand in zoveel sectoren van onze maatschappij totaal is vastgevroest. Het beleid van het ministerie waarvan wij zojuist de begroting hebben toegelicht, is daar onder meer een zeer duidelijk bewijs van.

Hier ligt juist de sterkte van onze partij dat voor ons, los van alle zuilen, geen machtsgroepen spelen en dat alleen de solidariteit en de medeverantwoordelijkheid onze gedragslijn bepalen. Jammer genoeg speelt ook hier het Parlement zijn rol niet en worden alle beslissingen verschoven naar de « sociale partners ». Dit is typerend geworden ook voor de houding van de ministers en parlementsleden zodanig zelfs dat ze voor de bespreking van een begroting nog weinig of geen belangstelling meer vertonen.

Er wordt geen beleidsvisie meer naar voor gebracht en de vragen of opmerkingen van parlementsleden worden half of niet beantwoord. Alleen de sociale partners tellen nog.

Is het op die manier dat de regering voor de zoveelste maal de rol van het Parlement wil herwaarderen?

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, collega's, de samenleving in het post-industriële tijdvak, waarnaar we op weg zijn, zal er hoe dan ook anders uitzien dan die van vandaag. Het hangt grotendeels van onze keuze en inzet af, hoe die samenleving in werkelijkheid zal zijn.

Gaan we ons verder laten opsluiten in de tredmolen van verhoogde produktie om de consumptie te kunnen verhogen, en van opgedreven consumptie om de produktie te doen toenemen? Of denken we aan een samenleving die gekenmerkt wordt door eenvoud en waarachtigheid en die een nieuwe gemeenschapsgeest, een vernieuwd maatschappijbeeld wil zien groeien?

Slechts de herwaardering van onstoffelijke waarden, los van de materiële belangen van verzuilde politieke partijen en machtsgroepen, kan leiden naar deze nieuwe gemeenschapsgeest.

In dit licht dient onze uitzetting bij de bespreking van deze begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid te worden gezien. Het is geen lofzang aan de voortbrengende arbeid alleen, het is geen verheerlijking van de vrijetijdsbesteding alleen. Wij hebben getracht een ruime kijk te brengen op de betekenis voor de mens en de gemeenschap van de arbeid in al zijn vormen.



Arbeid is elke vorm van zinvolle actieve aanwezigheid in de gemeenschap. Naast georganiseerde arbeid is er plaats voor autonome arbeid en voor niet-arbeid. En voor de rest: ruimte voor creativiteit voor alle mensen in alle omstandigheden. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Conrotte.

M. Conrotte. — Monsieur le Président, mes chers collègues, je suis heureux, Monsieur le Ministre, de commencer cette intervention en vous adressant trois remerciements et tout d'abord, parce que, le 13 mai dernier, au cours d'une réunion de concertation au ministère des Affaires économiques, vous avez pu arriver à un accord de principe à la suite duquel les travailleurs de la MMRA, dans le Sud-Luxembourg, licenciés en septembre 1977 et qui atteindront l'âge de 55 ans au 31 décembre prochain, vont pouvoir bénéficier de la prépension, au même titre que ceux qui ont pu la prendre dès septembre 1977. Cette mesure concerne un nombre restreint de personnes, 168 exactement, mais pour nous, Luxembourgeois, elle revêt une importance identique à celle qu'aurait, dans le reste du pays, une décision touchant plusieurs milliers de personnes.

Deuxième motif de remerciements et de félicitations : la situation des prépensionnés frontaliers franco-belges, auxquels il faudra probablement associer les prépensionnés frontaliers belgo-luxembourgeois qui vivent la même situation. Ces personnes, sans même qu'on demande leur avis, se trouvent sans emploi, à l'âge de 50 ou de 52 ans. Les actions sociales et politiques menées depuis plusieurs mois aboutissent ainsi au dépôt d'un amendement à la loi budgétaire qui sera prochainement votée à la Chambre. Sans faire de phrases au sujet de cette disposition légale, je souhaite, en tant que représentant de cette frange de société et comme ancien permanent syndical de ma région, vous adresser mes vives et cordiales félicitations.

Enfin, troisième raison de vous remercier : rentrant d'un voyage au Québec, où j'ai pu assister au référendum souveraineté-association, je voudrais exprimer mon émotion devant ce que j'ai découvert là-bas. Or, je lis dans la presse que vous venez de lancer une campagne pour la revalorisation du travail manuel.

Bien que je ne connaisse pas les détails de cette campagne, je pense qu'il est temps, si nous voulons rendre à nos régions la vitalité souhaitée, de lancer une campagne comme celle dont vous avez pris l'initiative.

Monsieur le Ministre, depuis 1975-1976, chaque gouvernement a affirmé qu'il accorderait la priorité à l'emploi. J'ai lu avec plaisir le contenu de la page 9 de l'accord de gouvernement où il est question de votre volonté d'accorder cette priorité à l'emploi.

En fait, depuis 1975-1976, ce furent la lutte contre l'inflation et la modération salariale qui occupèrent la place centrale; en 1977-1978, la problématique budgétaire occupait l'avant-scène; en 1979-1980, toujours les problèmes budgétaires auxquels était venu s'ajouter le déficit de la sécurité sociale.

En 1981, tous ces problèmes continueront à être au centre des préoccupations en plus du problème du déficit de la balance des paiements.

Or, depuis 1974, l'emploi global a diminué de 85 000 unités; « l'emploi sur le marché » est de 147 600 unités.

De 90 000, le nombre de sans-travail est passé à 300 000.

Ces chiffres démontrent à suffisance que cette prétendue priorité à l'emploi ne s'est pas traduite dans les faits.

Vous n'y pouvez rien et nous non plus.

Si nous laissons les choses telles quelles, c'est-à-dire animées par les forces du passé, il est hors de doute que l'emploi n'augmentera plus au cours des cinq à dix prochaines années et qu'il aura même tendance à régresser encore. Si nous laissons les choses aller, d'ici à cinq ou dix ans, il y aura 500 000 sans-travail et il y aura un chômeur pour six personnes actives au lieu de la proportion actuelle de un pour dix.

On serait tenté d'exprimer les plus nettes réserves à l'égard de la politique budgétaire annoncée. Quels effets auront sur l'emploi et le chômage, d'une part, les réductions fiscales à l'endroit des entreprises et des personnes actives et, d'autre part, l'augmentation de la fiscalité indirecte, ainsi que la réduction des dépenses publiques, courantes et de capital ?

Le PSC s'est déjà engagé et s'engagera encore à fond dans des actions de soutien de l'emploi et il soutiendra toute réalisation politique qui a pour but de créer des emplois de qualité. L'objectif de cette politique doit être de ramener le nombre maximum des chômeurs complets à 120 000 pour 1985.

Ceci est une première et principale exigence à l'égard du nouveau gouvernement.

La deuxième exigence prioritaire est la réalisation d'une répartition équitable des charges, tant fiscales que sociales, et une répartition équitable des sacrifices, ainsi que du produit limité d'une croissance ralentie, en donnant la priorité aux plus défavorisés.

La troisième exigence prioritaire a trait à la révision du droit des sociétés, particulièrement les grandes entreprises et des holdings, dans le sens d'une démocratisation équilibrée.

Ces trois priorités s'articulent sur un objectif plus large : la mise en œuvre d'un modèle de croissance et de développement profondément humain et démocratique.

Selon le plan 1981-1985, le nombre de sans-travail sera ramené à 100 000, voire à 120 000.

D'année en année, les objectifs de ce plan seront définis et leur réalisation évaluée sous le contrôle définitif du Parlement.

A cet effet, il est indispensable d'arriver à la réalisation d'un objectif de croissance supplémentaire de 0,50 p.c. par an. Cela suppose un effort conjugué de toutes les forces du pays; la prise d'une série de mesures qui, toutes, seront évaluées quant à leur effet sur l'emploi; des entreprises rentables en même temps que des impulsions par le biais de l'initiative industrielle publique; la mise en œuvre d'une politique industrielle, d'une politique énergétique et d'une politique scientifique, telles que préconisées de longue date, en tenant compte de la particularité de l'évolution des régions et des communautés; la stimulation de l'activité dans le secteur du bâtiment — qui est en perte de vitesse — partant de l'emploi qui y est directement ou indirectement lié; cette politique stimulera le développement intérieur et contribuera au rééquilibre de la balance des paiements; une politique sectorielle promotrice de nos propres industries, de leurs possibilités d'avenir et de leur capacité d'exportation; une prise en main plus régionale, c'est-à-dire davantage d'instruments et de moyens de manière que la région puisse aussi donner ces impulsions nouvelles, pas de blocage des régions; une politique de soutien de la consommation intérieure, garantie au minimum par le maintien du pouvoir d'achat des rémunérations et des allocations sociales ainsi que par le relèvement des salaires les plus bas; une refonte de la politique de coopération au développement en fonction de la création d'emplois nouveaux ici et dans le tiers monde, notamment par la promotion des projets de développement rural dans le tiers monde; une aide aux réinvestissements en Belgique et une lutte efficace contre la fuite des capitaux; des structures gouvernementales et administratives non paralysantes, mais promotrices de cet effort; des initiatives gouvernementales visant à développer une politique promotrice de l'emploi similaire au plan de la Communauté économique européenne; un gouvernement de l'emploi, j'y reviendrai, au sein duquel chaque ministre assume ses responsabilités à l'égard de ce problème; dans ce cadre, le ministre de la Coopération au Développement à qui je vous conseille de rapporter mes paroles, doit pouvoir disposer de moyens lui permettant de mener une politique globale de coopération économique et sociale internationale, en faveur de l'ensemble des populations des pays en voie de développement.

Comme la répétition est la mère de l'enseignement, je souhaiterais, Monsieur le Ministre, vous redire certaines choses que j'ai déjà eu l'occasion d'exposer à vos prédécesseurs.

Le PSC n'a pas nécessairement un plan qui résoudrait l'impérieux problème de l'emploi. A cet égard, nous nous préoccupons de divers points dont certains, à mon grand plaisir, sont repris dans la récente déclaration gouvernementale.

Nous proposons que la politique de l'emploi soit axée avant tout sur l'information quant au contenu de l'emploi, c'est-à-dire le contenu des différentes professions et des rapports entre études et carrières, et pas nécessairement sur les débouchés. Cette action s'adresse davantage aux parents qu'aux enfants. Elle aurait pour but, par l'intermédiaire de moyens audiovisuels par exemple, d'élargir la perception des professions et l'horizon professionnel des enfants et des parents. L'Onem et la RTBF pourraient y contribuer largement.

Il faudrait également étoffer le cadre des PMS pour leur permettre d'assurer une réelle guidance des enfants qui leur sont confiés. Pourquoi ne pourrait-on pas organiser des stages professionnels destinés aux enseignants, sociologues et psychologues afin d'améliorer la pertinence de leurs conseils d'orientation ? On tendrait ainsi à une meilleure adéquation de l'enseignement et de la vie professionnelle. Ce serait la tâche de l'Onem, des organisations professionnelles et syndicales et, bien entendu, du ministre de l'Education nationale ou des ministres des Communautés française et néerlandaise. Pourquoi ne pas prévoir systématiquement des stages et des visites d'entreprises pour les élèves arrivés en fin de cycle ? Il ne devrait y avoir aucune difficulté à ce que les dirigeants régionaux de l'Onem et les directeurs d'établissements scolaires établissent de concert un tel programme. Je ne vise pas, et vous l'aurez compris, à établir une programmation des études en

fonction des besoins futures de l'emploi. Aucun pays démocratique n'a d'ailleurs jamais réalisé un tel objectif. Il s'agit pour moi et pour le PSC d'ouvrir les yeux des jeunes et de leurs parents sur les différentes possibilités des carrières et sur les conditions qu'elles sous-entendent.

Je voudrais souligner l'importance que revêt à nos yeux un bon accès à la profession. Il implique, par exemple, que vous vous mettiez d'accord avec votre collègue de la Défense nationale pour assurer un plan d'appel sous les drapeaux qui tienne effectivement compte des dates de fin d'études — ce qui n'est pas le cas pour le moment —, que vous assumiez avec les moyens dont dispose le gouvernement l'information adéquate sur les techniques et les méthodes de recherche d'un emploi et qu'avec votre collègue de la Prévoyance sociale vous modifiez la législation, chacun pour ce qui vous concerne, en vue de favoriser, bien sûr sous conditions, le travail à temps partiel.

En conclusion, Monsieur le Ministre, je crois devoir dire que le temps presse. J'ai pu percevoir à travers vos déclarations en commission et dans l'excellent rapport présenté par son président, M. De Rore, qu'il entre bien dans vos intentions de mettre fin à une politique de l'emploi qui n'envisagerait que des remèdes pour corriger des effets de récession économique, sans atténuer pour autant les défauts du marché du travail. Tant mieux si vous envisagez cette politique nécessaire, voire indispensable.

Selon nous, la politique de l'emploi doit avoir comme objectifs la promotion personnelle pour tous et la satisfaction de l'ensemble des besoins individuels et collectifs. Elle doit également être un élément visant à l'utilisation complète et rationnelle des ressources naturelles, économiques et humaines des régions et du pays. Elle ne doit pas s'appuyer exclusivement sur des objectifs de rentabilité et de profit mais également sur celui d'assurer le mieux-être des travailleurs et de leur famille.

Enfin, pour réaliser le plein-emploi et le meilleur emploi, la politique à mener doit se fonder au départ sur des phénomènes d'ordre structurel qui affectent l'emploi à tous les niveaux, dans tous les domaines et dans toutes les régions. Elle doit s'inscrire dans le cadre d'une politique définie dans un modèle de développement qui prend en charge et en considération les besoins des personnes concernées, sur place, là où elles habitent, là où elles vivent. C'est votre volonté de la définir, Monsieur le Ministre; c'est aussi la nôtre. Nous y souscrivons bien volontiers et pleinement. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Claeys.

**De heer Claeys.** — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, er is hier reeds zeer veel gezegd over het werkloosheidsprobleem. Verschillende collega's van de CVP zullen er nog verder op ingaan, zodat ik mij kan beperken tot twee punten.

Tijdens de bespreking van de begroting in de commissie werd zowel door de minister als door de leden grote aandacht besteed aan de tewerkstelling langs het bijzonder tijdelijk kader.

Inzonderheid verheugde de minister er zich over dat gemiddeld 25 855 werknemers werden tewerkgesteld en daarvan 44,8 pct. vrouwen waren (onder wie 74 pct. bedienden).

Wij stellen vast dat het programma tot opslorping van de werkloosheid onmiskenbaar een positieve impact heeft gehad op de jongeren en gedeeltelijk op de vrouwen, alhoewel dient te worden opgemerkt, dat deze groep nog steeds in de minderheid is, gezien het groot aantal vrouwelijke werklozen; 63 pct. van het totaal. Wij zien ook dat wat de scholingsgraad betreft, zoals in de traditionele arbeidscircuits beter geschoolden hier eveneens gemakkelijker hun weg vinden.

Gelet op de economische toestand en de nog steeds aangroeiende beroepsbevolking, moeten de bijzondere tewerkstellingsmaatregelen niet alleen worden behouden, maar ook verder worden verbeterd.

Moeten wij niet teruggrijpen naar de oorspronkelijke idee van een « derde arbeidscircuit » dat door de overheid als instrument kan worden aangewend om vooral de langdurig en structureel werklozen een alternatief te bieden dat gericht is op de behoeften die noch door de markt, noch door de overheid worden voldaan, maar waarvan de bevrediging sociaal nut afwerpt? Moet naast deze maatregelen niet worden gezocht naar nieuwe formules zoals bijvoorbeeld invoering van deeltijdse arbeid en tijdelijke beroepsloopbaanonderbreking om familiale redenen?

Voorts moet er bij de openbare besturen beter worden over gewaakt dat openstaande betrekkingen met volwaardig benoemde personeelsleden worden opgevolgd en niet met werklozen uit de speciale stelsels. Meer aandacht moet worden besteed aan de lager geschoolden. Omdat dit probleem ruimer ligt dan de tewerkstelling, vergt het ook maatregelen op het vlak van onderwijs en beroepsopleiding. Door jaarlijks nog enkele tienduizenden van de school te laten vertrekken tussen 14 en 15 jaar maken wij bestaansonzeker voor morgen. Naast de

verlenging van de leerplicht moet ook meer aandacht worden besteed aan een efficiënte beroepsopleiding en herscholing om zo beter aan te sluiten bij de behoeften aan gekwalificeerde arbeidskrachten.

Inzake beroepsopleiding door de RVA wensen wij uitdrukkelijk te stellen, dat dit een belangrijke troef is ter bestrijding van de werkloosheid; er werden reeds belangrijke inspanningen geleverd.

Vele jonge werklozen — en wij mogen het wel breder stellen, werklozen in het algemeen — zijn ten eerste geïnteresseerd en leergierig en hopen om via de weg van de beroepsopleiding uit de werkloosheid te geraken. Het grootste aantal werklozen zou niet liever willen dan te mogen werken. Strengere controle en sancties helpen hen niet, wel een gedegen en efficiënt beleid inzake arbeidsbemiddeling en alle maatregelen die de wedertewerkstelling in de hand kunnen werken.

Tijdens de inleidende uiteenzetting van uw begroting hebt u ook, Mijnheer de Minister, de aandacht gevestigd op de wederaanpassings- en de aanpassingspremies namelijk het zogenaamd plan-De Wulf of het koninklijk besluit van 15 oktober 1979 waarbij aan bepaalde werkgevers premies worden toegekend indien vóór 1 december 1980 de gemiddelde arbeidsduur wordt teruggebracht tot 38 uur en het aantal werknemers verhoogt.

Het was u dan onmogelijk te verklaren in hoeverre dit systeem succes zou kennen. Maar uw verwachtingen waren voor 1980 een gemiddelde van 20 000 betrekkingen.

Kan u ons mededelen :

1. De resultaten op dit ogenblik;

2. Wat u denkt over de kritiek die de laatste weken aan bod kwamen in de pers en waarbij bepaalde firma's, met medewerking van inspecteurs van de RVA, wordt verweten druk uit te oefenen op leden van ondernemingsraden om verklaringen te ondertekenen ten einde de premies in de wacht te slepen;

3. Of het in uw bedoeling ligt deze premies ook na 1 december 1980 te behouden, en onder welke voorwaarden?

Wij danken u, Mijnheer de Minister, voor de antwoorden die u zult geven op onze vragen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Deconinck.

**De heer Deconinck.** — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, de begroting van de Tewerkstelling en Arbeid is in de huidige conjunctuur zeer belangrijk. Wij hebben immers een buitengewoon hoog aantal werklozen, wat van het land zeer zware financiële offers vergt. Bij het luisteren naar bepaalde uiteenzettingen deze namiddag heb ik soms mijn hart vastgehouden. Het betoog van de heer Claeys daarentegen was een hart onder de riem, want hij plaatste het probleem van de werkloosheid in ons land in de juiste context.

Er wordt tegen de werklozen in bepaalde media, en vooral in patronale middelen, een campagne van sensibilisering gevoerd die werkelijk overdreven is. Men wil de indruk wekken bij de grote massa van de bevolking dat de werkloze de oorzaak is van de werkloosheid en niet het slachtoffer van de sociale en economische conjunctuur, waaraan hij helemaal geen schuld heeft.

Vorige week had in mijn provincie de stichtingsvergadering plaats van een politieke partijafdeling. Een voorman van die partij verklaarde toen dat er een einde moest worden gemaakt aan de misbruiken inzake werkloosheid. Hij trok vooral van leer tegen de werkloze vrouwen die hij ervan beschuldigde van de werkloosheid een beroep te maken. Hij beweerde dat de langdurige periodes van werkloosheid bij vrouwen gaande van twee tot drie, vier en vijf jaar één van de grote oorzaken is van de financiële moeilijkheden die wij in ons land kennen.

Ik stam uit de arbeidersbeweging en wij ontkennen geenszins de omvang van de werkloosheid en de invloed daarvan. Maar wij kunnen op de kritiek tegen de bestaande werkloosheid enkel het volgende antwoorden : in België, en dat ontken ik vrijwel niemand, belooft de fiscale fraude jaarlijks ongeveer 200 miljard. De werkloze vrouw, die zowat het zwarte schaap is in bepaalde middelen, ontvangt na één jaar werkloosheid ongeveer 12 000 frank per maand, of ongeveer 144 000 frank per jaar, dit lijkt iedereen te vergeten. Men geeft dikwijls het voorbeeld van een werkloze man of vrouw die zich naar het stempel-lokaal begeeft met een Mercedes. Ik vraag me echter af hoe een werkloze man, met een inkomen van 15 000 frank per maand of een werkloze vrouw met 12 000 frank vergoeding per maand erin slaagt zich een dergelijke wagen aan te schaffen, de hoge verkeersbelasting en de verzekering te betalen en deze wagen dagelijks te gebruiken.

Ik zou ter zake een duidelijk standpunt willen innemen, in tegenstelling met de heer Peeters, die een zeer lange ideologische uiteenzetting heeft gehouden over de werkloosheidsproblematiek. Waartoe dient die theorie? De heer Peeters heeft het standpunt van de Volksunie verduidelijkt, wat zijn volste recht is. Ik heb zeer aandachtig



geluisterd en ben tevreden te kunnen vaststellen dat ook de Volksunie belangstelling heeft voor de sociale en economische problemen in dit land.

**De heer Jorissen.** — We hebben daar reeds sedert lang belangstelling voor.

**De heer Deconinck.** — Mijnheer Jorissen, wij zijn uw onderbrekingen gewoon. Ze zijn meestal zo sympathiek dat ik er niet zal bij blijven stilstaan.

Ik wil deze Hoge Vergadering enkele passussen voorlezen uit een redevoering van de heer Rik Boel, voorzitter van de Cultuuraad voor de Nederlandse Taalgemeenschap, die duidelijk de socialistische visie weergeeft inzake de werkloosheid en de oorzaken ervan. De heer Boel zegde :

« Het zou wraakroepend zijn ons tevreden te stellen met lapmiddelen, in het beste geval een enorme werkloosheid in het bestel in te bouwen, gewoon maar omdat wij de moed en de visie zouden missen de kapitalistische maatschappij in haar structuur zelf te wijzigen. Zal ons ooit vergeven worden dat wij verder gedogen dat iemands levenslot alleen maar afhangt van de spelende die wordt gelaten door de privé-uitbuiters van de vrije-markteconomie ? Dragen de jongeren of de aangeslotenen bij een vakvereniging enige verantwoordelijkheid voor het verouderde patroon van de export, de uitblijvende omschakeling van de bedrijven of hun wanbeheer ? Controleren of beheren zij de energie- en kredietsector en herverdelen of investeren zij de in die sector behaalde winsten ? Zijn zij er verantwoordelijk voor, dat wij een maatschappijvorm in stand houden die alleen maar kan overleven door een verder schrijnende uitschakeling van de werkgelegenheid. Is het niet wraakroepend dat de levensomstandigheden die wij voor de jonge generatie hebben gecreëerd de jeugd kansloos maken ? Beseffen wij voldoende dat deze jeugd, die haar levensdrang en creativiteitszin ziet stukbreken in stempellokalen, morgen de maatschappij zal leiden. Daarom is het probleem van de tewerkstelling absoluut prioritair en de oplossingen van dit probleem kunnen alleen door ingrijpende wijzigingen van de economische structuren worden gevonden.

Wij hebben de keuze : ofwel wordt een hele generatie aankomende jongeren tot wanhoop gedreven en worden zij opgeofferd, ofwel snijden wij de uitwassen van de vrije markteconomie weg. »

Mijnheer de Minister, wij stellen vast dat u in de mate van uw mogelijkheden een poging hebt gedaan om de werkloosheid in zekere mate te beperken, maar dat lost niet het eigenlijk probleem van de werkloosheid op. Toch bieden die maatregelen aan heel wat jonge mensen de kans om hun intrede te doen in het productieproces. Ik bedoel daarmee de stages. Op eind oktober 1979 waren er 30 579 stagiairs. Men kan opwerpen dat dit geen reële oplossing is voor het probleem van de werkloosheid. Wij hebben 300 000 werklozen. De stagiairs waren vooral jonge mensen. Tot ons groot genoegen, konden 47,6 pct. van de jonge mensen verder aan het werk blijven. Zonder die stage zouden ze helemaal geen werk hebben gevonden. De stage heeft dan ook haar nut inzake de tewerkstelling.

Verder bracht ook het brugpensioen een bepaalde oplossing. Er waren 58 501 bruggepensioneerden op 31 oktober 1979, ingevolge de conventie nr. 17 : 27 765, wettelijkebrugpensioenen : 30 736.

Over één zaak — ik dring er bij de minister op aan om deze zaak ernstig na te gaan — voel ik mij minder gelukkig. Het wettelijk brugpensioen schept geen enkel probleem bij een normale openstelling. Het bijzonder brugpensioen wordt vooral door de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening en Werkloosheid aangemoedigd. Er worden bijeenkomsten voor bejaarde werklozen georganiseerd en zij prediken de mooie kant van de zaak. Inderdaad, deze bruggepensioneerden krijgen een normale werkloosheidsvergoeding van 60 pct. plus 1 000 frank. Maar op de dag dat zij hun aanvraag indienen, treedt het ouderdomspensioen in. Heel wat van die mensen hebben geen volledige loopbaan van 45 jaar bij de toekenning van het pensioen, dat ingaat de maand volgend op de maand van aanvraag van het bijzonder brugpensioen. Hieruit volgt dat ze voor de rest van hun leven over een onvolledig arbeiderspensioen zullen beschikken, juist in een periode dat ze hun geld het meest nodig hebben.

Tot besluit wil ik opmerken aan de mensen die dag in dag uit, vooral in sommige patronale milieus en ook in de media, talrijke misbruiken inzake werkloosheidsvergoedingen aanhalen, dat de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening beschikt over een buitengewoon strenge reglementering inzake het recht op werkloosheidsvergoeding. De aanvaardingsvoorwaarden zijn zeer streng. Wie meent dat iedereen maar kan blijven stempelen, wil ik erop wijzen dat een man of een vrouw die een passend werk aanbod weigert kan uitgesloten worden van uitkeringen voor een periode gaande tot 26 weken.

Geen enkele rechtbank zou een dergelijk zware straf opleggen tenzij wegens moordpoging. Zelfs een verkrachting zou waarschijnlijk een minder zware straf oplepen.

Wat mij ook reeds lang zeer zwaar valt, de huidige minister van Tewerkstelling en Arbeid treft hierin zeker geen schuld — is de procedure van uitsluiting ingevolge de toepassing van artikel 143, waar alleen de arbeidsinspecteur oordeelt wanneer iemand langdurig werkloos is.

Dames en Heren, u weet dat langdurige werkloosheid reglementair begint na zes maanden ononderbroken werkloosheid. Artikel 143 werd ingevoerd in december 1963, in een periode met weinig werkloosheid. Op dat ogenblik was zulks misschien verantwoord in zekere mate, maar toen reeds werd door de vakbeweging ernstig voorbehoud gemaakt. Dit artikel is nog altijd van kracht, niettegenstaande de veranderde omstandigheden, zodat de arbeidsinspecteur na zes maanden werkloosheid nog altijd een vrouw of een man kan uitsluiten van het recht op uitkering. Wel dient de arbeidsinspecteur het advies te vragen van een commissie voor advies, maar zelfs wanneer deze eenparig adviseert dat de werkloosheid niet abnormaal lang is, kan de arbeidsinspecteur dit advies naast zich neerleggen en tot uitsluiting beslissen. Dergelijke procedure is zeer gevaarlijk. Immers, geen enkele rechtbank in dit land beschikt over zoveel macht als die ene man. Het is toch ondenkbaar dat de arbeidsinspecteur niet alleen onderzoeksrechter is maar ook openbare aanklager en rechter, die met niets of niemand rekening moet houden. Wel kan de man of de vrouw tegen de uitsluiting beroep aantekenen bij de arbeidsrechtbank maar deze procedure vergt zeer veel tijd tijdens welke de werkloze moet blijven wachten op uitkering.

Artikel 143 is in de huidige omstandigheden uit zich zelf verwerpelijke en kan aanleiding geven tot willekeurige toepassing en onrechtvaardige uitsluitingen. Een strenge controle op en sanctioneren van werkelijke misbruiken is noodzakelijk. Niemand zal ontkennen dat er misbruiken voorkomen en de vakbeweging gaat ermee akkoord dat deze worden bestreden. Wanneer een reëel misbruik kan worden uitgeschaald, zal zeker de vakbeweging zich daar niet over beklagen. Ik vrees echter dat men het kind met het badwater zal wegwerpen.

Men kweekt bij de werklozen een schuldgevoel door systematische hetze in de verschillende media. Men pompt hen in dat ze het land iedere dag opnieuw schade berokkenen. Nochtans zijn de werklozen in feite enkel de slachtoffers van een onlogisch, onredelijk sociaal-economisch systeem waarin winstbejag het enige doel van elke bedrijvigheid is.

Mijnheer de Minister, en hiermee wil ik besluiten, wij hebben in u en uw politiek het volstrekte vertrouwen. Wij weten dat degenen die vandaag huilen om de werklozen massaal uit te sluiten bij u aan dovemans deur zullen kloppen. Wij weten dat u alles in het werk stelt om de werkloosheid uit te roeien, niet door een jacht op de werklozen, maar door een politiek van tewerkstelling te voeren en, in de mate van uw mogelijkheden, de economische bedrijvigheid te bevorderen. Ik weet evenwel zeer goed dat de minister van Economische Zaken op de heropleving van de economie in dit land veel meer invloed heeft dan de minister van Arbeid en Tewerkstelling.

Aan degenen die denken het probleem van de werkloosheid op te lossen door een massale uitsluiting van de vrouwen, die over dezelfde wettelijke rechten beschikken als de mannen, zeggen we klaar en duidelijk : dat zal niet gebeuren, nu niet en morgen niet !

Ik heb hier reeds dikwijls horen verklaren dat uit de regering zal worden getreden als niet gebeurt wat men wil. De Vlaamse socialisten zullen geen ogenblik aarzelen de deur achter zich dicht te klappen, mocht de heksenjacht op de werklozen geopend worden.

Voor een oplossing van het probleem van de werkloosheid door een sterke politiek van tewerkstelling zeggen we zeer uitdrukkelijk ja. We zullen hiervoor met man en macht achter de minister van Arbeid en Tewerkstelling staan. (Applaus op de banken van de meerderheid.)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Constant De Clercq.

**De heer C. De Clercq.** — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, de begroting van het departement van Arbeid en Tewerkstelling voor 1980 die nu voorligt zou eigenlijk dienen te worden onderzocht vanuit de regeringsverklaring van 5 april 1979 en vanuit de recente regeringsverklaring van 20 mei 1980.

De verantwoordelijke minister is, zowel wat de eerste verklaring als wat de tweede betreft, dezelfde. We wensen hem geluk met zijn herbenoeming. Wij maken van de gelegenheid gebruik om zowel wat de verklaring van 1979 als die van 1980 betreft, enkele beschouwingen te maken.

De regeringsverklaring van 1979 stelt dat het beleid tot schepping van duurzame arbeidsplaatsen op korte termijn geen voldoende resultaten zal opleveren. Dan worden in acht punten bepaalde initiatieven opgesomd



die in het kader van een specifiek tewerstellingsbeleid zouden worden hernomen, doorgezet of aan een nieuw onderzoek worden onderworpen.

We kennen deze punten. We hebben daaraan trouwens reeds eerder een debat gewijd. De recente regeringsverklaring van 20 mei 1980 stelt dat de werkgelegenheid het belangrijkste probleem is en vermeldt grosso modo dezelfde maatregelen in verband met de specifieke tewerstellingsaangelegenheden. Ze voegt er de factoren aan toe die op dit probleem cumulatief inwerken, met name de demografische factor, de participatiegraad van de vrouwen, de technologische ontwikkeling, de structurele mutaties en de ongunstige internationale conjunctuur. Er wordt gezegd dat het inderdaad een complex geheel is waarvoor een oplossing dient te worden gezocht.

Er is een grote gelijkenis tussen beide regeringsverklaringen. De verklaring van mei 1980 is meer uitgebreid. De vraag ten gronde is de volgende : biedt het beleid dat de regering nu aankondigt inderdaad een maximale oplossing voor het probleem dat, zoals de minister heeft gezegd, toch in de feiten bestaat, namelijk dat tussen het tweede trimester 1974 en het vierde trimester 1978 er 78 000 werknemers minder zijn ingeschreven in de sociale zekerheid ?

Kan door de maatregelen die hier zijn opgesomd — tewerkstelling, werklozenstages, brugpensioen enz., waarbij in 1979, 180 500 personen waren betrokken — dit cijfer werd voor 1980 opgevoerd tot 197 000 — de werkloosheid worden teruggedrongen, gegeven daarbij dat de recente werkloosheidscijfers van 30 april 1980, 109 689 mannen en 190 649 vrouwen vermeldde ? Bij de mannen waren er 29 291 jonger dan 25 jaar en bij de vrouwen 64 694 dus 94 985 jongeren beneden de 25 jaar.

De vraag rijst dan ook welke de financiële bouwstenen zijn om aan het tewerstellingsbeleid wat te doen. Terecht werd onderstreept dat er een geheel van maatregelen en beslissingen nodig is waar, onder meer, de minister van Tewerkstelling en Arbeid bij betrokken is. Inzake financiële bouwstenen moge ik vermelden de departementen van Financiën, Streekeconomie en Economische Zaken; inzake sociale bouwstenen komen op de eerste plaats uw departement in aanmerking, dan Sociale Voorzorg, Onderwijs en Volksgezondheid.

Ik heb hier twee documenten bij me.

Het eerste document is het raamakkoord van 27 oktober 1979 betreffende de bevordering van de werkgelegenheid, de arbeidsduur en de inkomensmatiging.

Er zijn, zoals u weet, Mijnheer de Minister, drie hoofdstukken in uitgeschreven. Het eerste handelt over de absolute prioriteit die aan de werkgelegenheid moet worden verzekerd. Dan is er het plan tot aanmoediging van de werkgelegenheid, met name de premies, en tenslotte volgt een opsomming van maatregelen die eventueel ook het voorwerp kunnen zijn van overleg in verband met de grotere soepelheid inzake arbeid, de glijdende werkuren, de beroepsloopbaan, de deeltijdse arbeid, de strijd tegen de cumulaties, de uitbreiding van de beroepsopleiding enz.

Ik weet — het staat trouwens uitdrukkelijk vermeld — dat een nieuw gesprek in september van dit jaar in het vooruitzicht wordt gesteld. Gegeven het feit dat van oktober 1979 tot nu of bijna de helft van de tijd is verstreken wat betreft de mogelijke realisaties ter bevordering van de werkgelegenheid, de aanpassing van de arbeidsduur en de inkomensmatiging, welke maatregelen zijn er inmiddels in de vorm van contacten genomen en welke resultaten meent men te kunnen boeken. De regeringsverklaring heeft op dat stuk duidelijk verwezen naar het overleg. Wij weten dat in ons land dit overleg mee bepalend is naar het beleid toe.

Het tweede document betreft de vergadering van het Europees Parlement van 14 tot 18 januari van dit jaar te Straatsburg. Dit Parlement heeft een debat gewijd aan het probleem van de werkloosheid en de werkgelegenheid in de gemeenschap. Er wordt gesteld dat er 6 miljoen werklozen zijn en dat er ongeveer 700 000 zullen bijkomen. De vraag is wat daarvan het Belgisch deel zal zijn. Ik kom daarmee terug op de problemen die werden aangestipt en op de vraag of wij dien-aangaande voldoende uitgerust zijn om daar een oplossing aan te geven.

Ik ga het debat in het Europese Parlement niet resumeren maar stel alleen vast dat er verscheidene punten zijn aangesneden die wij ook op Belgisch niveau ontmoeten. Er zijn echter ook problemen die ruimer gelegen zijn. Ik vraag mij dan ook af het niet goed zou zijn dit Europees dossier naar aanleiding van dit debat te leggen naast het Belgisch dossier, eventueel regionaal opgesplitst, om kritisch na te gaan op welke wijze er nog meer maatregelen kunnen worden genomen om de problemen het hoofd te bieden.

Sta mij toe even te blijven stilstaan bij de projecten in verband met het BTK. Wij weten allen dat het bijzonder tijdelijk kader wordt opgesplitst. Ik denk aan gebouwen, leefmilieu, cultuur, opvoeding, infor-

matie, gezondheidsbeleid, sociale diensten, administratieve werken, sport en ontspanning en bepaalde zaken die het onderzoek of de analyse beogen van toestanden of groepen van personen.

Ik heb mede in voorbereiding van dit debat verschillende contacten gehad met personen die zitting hebben in een subregionaal tewerstellingscomité. Ik ben onder de indruk gekomen van bepaalde knelpunten die vanuit deze ervaring gerezen zijn en die, mits een zekere zorg en belangstelling worden betoond wellicht door het beleid kunnen worden opgevangen en omgebogen tot positieve medewerkings-elementen, gegeven dat deze formule aanvaard is en zelfs wordt bevorderd, maar dan met het oogmerk om maximaal te beantwoorden aan datgene wat als doelstelling aan de basis ligt.

Ik wil deze knelpunten resumeren en ze aan uw aandacht onderwerpen, Mijnheer de Minister, om u zo de gelegenheid te geven met uw medewerkers de middelen te zoeken om oplossingen te vinden.

Ongetwijfeld hebben de tewerstellingscomités een adviserende rol, maar de leden vragen zich af of wel degelijk rekening wordt gehouden met hun advies, en of een beslissing niet reeds vooraf door de administratie virtueel werd genomen.

De indruk bestaat ook dat dit bijzonder tijdelijk kader soms dient om bepaalde structurele noden op te lossen. Men verwijst hier naar projecten onder meer in de sector van het onderwijs, de posterijen en de OCMW. Men ziet niet in waarom een goed gestructureerde dienst van de RVA niet het beheer mag hebben over het BTK-kader. Deze personen wensen ook te weten of de ervaring tijdens de uitvoering van het project opgedaan, als een element van reïntegratie in de tewerkstelling op de arbeidsmarkt kan worden beschouwd.

Er is ook de vraag of er onder bepaalde voorwaarden niet kan worden tegemoetgekomen aan de personen die niet uitkeringsgerechtigd zijn.

Een vraag die ook vanuit dit comité wordt gesteld, is of de verslagen die worden opgemaakt door de projectinspecteurs niet kunnen worden medegedeeld aan de leden van het comité. Er blijkt momenteel een verbod van de overheid te bestaan om deze gegevens door te spelen.

Er wordt ook gevraagd of er geen betere coördinatie tot stand kan worden gebracht wanneer het dezelfde problematiek of dezelfde groep van personen betreft. Men verwijst hier vooral naar de projecten in verband met buurtwerken die beter zouden kunnen worden gecoördineerd wanneer ze uitgaan van gemeenten, OCMW, werkgroepen of bepaalde belangengroepen.

*De heer Gramme, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op*

De vraag is dus of op dat stuk de vorm van samenwerking niet kan worden herzien enerzijds gegeven de belangrijke kostprijs van het BTK, en anderzijds gelet op het begrip van het economisch nut zoals bedoeld in artikel 1 van het koninklijk besluit van 10 oktober 1978 in uitvoering van de wet van 4 augustus 1978 genomen.

Mijnheer de Minister, ik wil bij deze gelegenheid herinneren aan enkele problemen waarop wij via sommige van onze wetsvoorstellen de aandacht hebben gevestigd. Ik denk hier onder meer aan het wetsvoorstel dat de wijziging beoogt van het koninklijk besluit van 22 december 1963, en ertoe strekkende een statuut van werknemer te geven aan de werklozen die thans in overheidsdienst zijn tewerkgesteld. De regeringsverklaring maakt hier uitdrukkelijk melding van. Wij weten dat door de wet van 22 december 1977 de BTK-tewerkgestelden een arbeidsovereenkomst van bediende of werkmans hebben. Het koninklijk besluit van 20 december 1963 bepaalt dat een in overheidsdienst tewerkgestelde werkloze de hoedanigheid van werkloze behoudt. Ons wetsvoorstel wil daaraan een oplossing geven. Men moet daarenboven rekening houden met het feit dat de regeringsverklaring van april 1979 zegt dat er een harmonisatie van de verschillende tijdelijke systemen moet komen en dat de huidige regeringsverklaring spreekt over een stelsel dat moet worden nagestreefd, waarbij ook de anomalieën op sociaal gebied zouden worden weggewerkt. Deze materie is reeds in eerste bespreking behandeld in de commissie. De definitieve behandeling is echter uitgesteld omdat de regering zelf het initiatief zou nemen. Ik dring toch aan om deze materie zo spoedig mogelijk te behandelen.

Ten tweede, ben ik ervoor bezorgd dat de *non-profit*-sector zou worden erkend binnen de Nationale Arbeidsraad. Collega De Rore heeft op de bladzijden 62 en 63 van het verslag het antwoord laten afdrucken van de Nationale Arbeidsraad. Het ging hier echter om een vraag van één organisatie binnen de Nationale Arbeidsraad. Ik zou er willen voor pleiten dat de vertegenwoordiging van de *non-profit*-sector in de Nationale Arbeidsraad in haar geheel zou worden bestudeerd en dat men niet zou stilstaan bij één vraag van één groep. In deze branche zijn er toch 133 075 werknemers tewerkgesteld. Ik vraag u dus, Mijnheer de Minister, uw standpunt, dat aansluit bij het advies

van de Nationale Arbeidsraad, te herzien in deze zin dat u opdracht zou geven deze materie, die veel ruimer is dan deze enkele vraag, te onderzoeken en na te gaan op welke wijze deze vertegenwoordiging binnen de Nationale Arbeidsraad kan worden gerealiseerd. De wetgeving is in 1952 tot stand gekomen; dit is 28 jaar geleden. Inmiddels zijn vele feiten en toestanden in deze sector gewijzigd. Dit probleem dient dus aan een nieuw onderzoek te worden onderworpen.

Aansluitend hierbij hebben wij ook gevraagd, door middel van een wetsvoorstel, dat de wederaanpassingspremies ook van toepassing zouden zijn op de *non-profit*-sector en dat de bepaling van het koninklijk besluit van 15 oktober 1979, namelijk : « ... vijfde, verzorgingsinstellingen of tehuizen » uit deze tekst zou worden geschrapt.

Binnen het raam van de kwaliteit, dient door de regering de nodige aandacht te worden besteed aan het probleem van de creativiteit van de werknemers in het bedrijf. Ook daarover hebben wij met enkele collega's van de CVP en van de PSC op 17 oktober 1979 een wetsvoorstel ingediend dat beoogt de creativiteit aan te moedigen en de rechten van beide partijen binnen het Belgisch recht te bepalen.

Het wordt immers hoog tijd de rechten en de plichten van de werknemers en werkgevers ter zake op een meer rechtvaardige wijze vast te leggen. Tot op heden heeft de Belgische wetgever — om dat algemene woord te gebruiken — weinig belangstelling gehad voor deze materie. Zo moeten wij vaststellen dat de octrooiwet van 28 mei 1854 noch de arbeidswetgeving, aan dit probleem een antwoord geeft. De Belgische jurist is bij ontstentenis van bepaalde en zeer bijzondere wetsbepalingen nog altijd aangewezen op algemene rechtsbeginselen.

Men heeft altijd de filosofie gehuldigd een duidelijk arbeidsrecht en een duidelijk sociaal zekerheidsrecht tot stand te brengen. Welnu, voor deze materie dienen de werkgevers en de werknemers zich thans te stoelen op de burgerlijke wetgeving.

Het komt ons als hoogst dringend en noodzakelijk voor dat aan dit probleem een *sui generis*-regeling wordt gegeven waarbij de werknemers worden erkend voor wat zij door hun creativiteit als verrijking en nieuw element in het bedrijf aanbrengen.

Ik wil ook verwijzen naar ons vroeger wetsvoorstel dat de termijn van de exploitatievergunning wilde inkorten van 30 tot 10 jaar. Ik weet dat het eerder een moeilijk probleem is, met technische aspecten. In het verslag lezen wij dat u gezegd hebt, Mijnheer de Minister, dat er grote risico's bestaan wat de chemische en petrochemische ondernemingen betreft, bijvoorbeeld. Het komt mij toch voor dat wettelijk de mogelijkheid moet worden geschapen om deze termijn in te korten. Ambtshalve is men gewoon dat de termijn 30 jaar duurt. Voorts moet men toch ook de mogelijkheid hebben om bijkomende exploitatievoorwaarden op te leggen, zodanig dat de nadelige gevolgen van een bepaalde exploitatie worden teruggedroefd zowel ten aanzien van de werknemers als van de personen en gezinnen die in de buurt van de fabriek wonen.

In dit verband zijn wij van plan een initiatief te nemen dat erin voorziet de vergunning inzake exploitatievoorwaarden te koppelen aan het afleveren van een bouwvergunning. Het komt veelvuldig voor dat reeds een bepaald aantal infrastructuurwerken zijn uitgevoerd vooraleer ofwel de bouwvergunning en/ofwel de exploitatievergunning wordt afgeleverd.

Ik wil nog een paar bedenkingen formuleren in verband met de werkloosheid en de tewerkstelling. Ik meen, Mijnheer de Minister, dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met wat ik zou willen noemen, een belangrijke onverschilligheid — die ontmoedigend werkt — en die bij nadere ontleding haar oorzaak vindt in een permanente dubbelzinnigheid. Enerzijds hetgeen als maatschappelijk wordt voorgedragen met name de solidariteit, de soberheid, het openbaar belang, de rechtvaardigheid en de zekerheid. Anderzijds, hetgeen in de realiteit die door vele werknemers wordt ervaren : de « on-solidariteit », de verspilling, het privaat belang, de discriminatie en de onzekerheid. Hier rijst tenslotte de vraag naar de geloofwaardigheid van het beleid zelf. Hieruit moeten opnieuw het engagement en de morele kracht worden geboren om tot een meer geëngageerde maatschappij en geëngageerd beleid te komen.

Met het oog op de tewerkstelling pleit ik ervoor dat alle aandacht zou worden besteed aan de maatschappelijke vorming en de technische kwalificatie van de werknemers. In het verslag van onze collega De Rore noteren wij uw verklaring dat 75 pct. van de werklozen ongeschoold zijn. Het beleid moet ten opzichte van dit probleem aandacht hebben en de nodige beslissingen nemen.

Voor de werkgevers moet het ook een *must* zijn dat zij voldoende maatschappelijke vorming en voldoende technische kwalificatie verwerven. De ondernemingsleider, de aandeelhouder en de financier zouden uit hun klein circuit, de enge juridische ondernemingsvorm, moeten kunnen treden om de werknemers, de streek, het onderwys enz. op een open en intensieve wijze te betrekken bij het bedrijfsleven.

Als ik in mijn streek vaststel dat bedrijven in faling gaan, dat arbeidsplaatsen dus verloren gaan, omdat de directie zware fouten heeft gemaakt inzake financieel beheer, administratie en organisatie, dan meen ik dat voor deze werkgeversgroep ook problemen rijzen van maatschappelijke vorming en technische kwalificatie.

Inzake het thans gevoerde beleid kan de vraag worden gesteld in welke mate de middelen die nu bestaan en die vraag en aanbod van arbeid beheersen, tegemoetkomen aan bijvoorbeeld de specifieke situatie van jonge werklozen, 93 885 in aantal, zoals ik eerder heb gezegd.

Moeten er niet meer of andere initiatieven worden genomen om de doorstroming van de jongeren naar de economische sector te bevorderen in plaats van zich te beperken tot het uitkeren van een werkloosheidsvergoeding, en dan nog op ongelijke wijze? Ik vermeld hier het klassieke artikel 124 van het besluit van 20 december 1963.

De vraag kan ook worden gesteld of de huidige middelen tegemoetkomen aan bijvoorbeeld werkloze vrouwen met kleine kinderen.

Ik weet niet of er een onderzoek is gebeurd over bijvoorbeeld deze twee groepen. Ik zal het thema nu niet verder ontwikkelen, maar ik stel vast dat nader onderzoek heel wat elementen en gegevens aan het licht kan brengen die zeer belangrijk kunnen zijn voor het beleid naar deze groepen toe.

Dat geldt ook voor andere groepen, ik geef dit maar bij wijze van voorbeeld.

Volgens mij getuigt het van een nogal negatieve houding dat men statistieken maakt maar dat men het beleid, het inhoudelijke, het humane, waarmee de mens absoluut rekening moet houden, onvoldoende bestudeert. Ik vraag dat mede vanuit uw departement daarvoor een bijzondere belangstelling zou worden opgebracht.

Naar aanleiding van recente feiten vraag ik mij ook af of het RVA wel goed functioneert om, wanneer ingevolge faling van het bedrijf echt gekwalificeerd personeel werkloos wordt, informatie te geven over werkaanbiedingen in bedrijven uit de streek.

Tenslotte onderstreep ik dat er in de maatschappij wel enkele fundamentele verschuivingen aan de gang zijn waarmee rekening moet worden gehouden bij het tewerkstellingsbeleid en ook bij het algemeen sociaal beleid. Volgens mij gaat het beleid daar op het ogenblik een beetje aan voorbij.

Zo is er ten eerste het plaatsen van de bestaanszekerheid tegenover de vroegere arbeidszekerheid. Het element zekerheid blijft behouden, maar de idee recht op arbeid wordt verdrongen door de idee recht op bestaan. Ten tweede verwijs ik naar wat ik eerder heb gezegd met betrekking tot de grote onverschilligheid, met andere woorden het gebrek aan motivering, bij elke groep die betrokken is bij het arbeidsproces. Hierbij moet men vaststellen dat er ook een verschuiving is van arbeidsduurvermindering naar arbeidsvermindering.

Mijnheer de Minister, dit waren een paar beschouwingen met betrekking tot de begroting 1980, maar niet verder uitgediept, op een ogenblik dat de basislijnen voor de begroting 1981 reeds worden getrokken.

Er is heel wat te doen inzake het beleid voor tewerkstelling en arbeid. De CVP-fractie zal uw begroting goedkeuren als zijnde een uiting van onze wil om de regering de kans te geven deze problematiek verder te benaderen, te onderzoeken en op te lossen, maar ook om de wil te manifesteren aan dit beleid mee te werken. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Humblet.

M. Humblet. — Monsieur le Président, Monsieur le Ministre, chers collègues, je voudrais tout d'abord rendre l'assemblée attentive au fait que si, au nom de mon groupe, j'ai déposé un amendement tendant à la réduction du poste budgétaire relatif au cabinet du ministre de l'Emploi et du Travail, je ne visais pas particulièrement ce département. C'est la politique suivie par mon groupe à l'égard de tous les cabinets ministériels dans les circonstances actuelles et compte tenu du rôle essentiel que doit jouer l'administration.

Par ailleurs, et enchaînant sur ce qu'a déclaré le sénateur Conrotte, je voudrais, également au nom de mon groupe, rendre l'assemblée attentive au danger de trop espérer d'une meilleure adéquation entre formation professionnelle et emploi. En effet, non seulement les prévisions en matière d'emploi sont difficiles à établir, mais nous vivons dans un monde où les changements technologiques entraînent nécessairement une modification accélérée des qualifications.

Il importe dès lors, au fil des années de formation et compte tenu de l'importance croissante de l'éducation permanente, d'être en mesure, grâce à une formation de base plus ou moins polyvalente, de s'adapter aux évolutions technologiques.



Je dois hélas, comme d'autres intervenants, insister, une fois de plus, sur la gravité de l'accroissement du chômage sous ses diverses formes, y compris ses formes camouflées.

Je puis, je crois, être bref; notre collègue M. Delpérée a été très explicite à ce sujet.

Nous constatons, en effet, que les formes statistiquement camouflées du chômage atteignent 42 p.c. du total. Les personnes touchées par le chômage au 30 juin 1979 se répartissent comme suit: chômeurs non indemnisés et obligatoirement inscrits, 23 000; chômeurs libres, non occupés, 15 700; chômeurs en formation non répertoriés comme chômeurs complets, 7 000; chômeurs occupés par les pouvoirs publics, plus de 27 000; bénéficiaires de la prépension conventionnelle — j'y reviendrai — 26 000; chômeurs occupés par des ASBL, plus de 1 000; bénéficiaires de la prépension légale, 29 000; jeunes admis au stage, près de 30 000; chômeurs âgés prépensionnés, plus de 15 000; engagés dans le cadre spécial temporaire, plus de 26 000.

Le taux de chômage en Wallonie, le plus élevé de l'Etat belge, atteint 13,1 p.c. au 30 juin 1979. Il est de 10,5 p.c. à Bruxelles où il s'accroît de manière alarmante et de 10,2 p.c. en Flandre.

L'analyse de ces chiffres montre que l'accroissement du chômage est caractéristique dans les grandes entreprises qui occupent plus de 500 travailleurs et subissent le plus directement les effets des bouleversements économiques, principalement en raison de la lourdeur de leur appareil technique, de la vétusté des installations et de l'introduction massive de l'automatisation. Au contraire, en Brabant wallon, par exemple, et malgré un accroissement spectaculaire du chômage, l'emploi dans les entreprises occupant de 50 à 99 travailleurs est en progression.

Ce fait illustre un glissement des fonctions dans les entreprises industrielles, particulièrement de l'arrondissement que je représente, le Brabant wallon. Une rationalisation de l'outil de production entraînant des suppressions d'emplois ouvriers en même temps qu'un développement relatif des fonctions commerciales et administratives.

Une des causes du chômage est, en Wallonie en particulier, l'insuffisant développement de petites et moyennes entreprises, comme l'indique la faible accroissement de l'emploi dans certaines d'entre elles.

Les grands programmes ont pour objet les secteurs lourds traditionnels, qui accaparent toutes les initiatives dans le cadre du Fonds de reconversion industrielle. Elles ne suffisent pas, cependant, à favoriser l'esprit d'entreprise, à susciter des petits patrons ou des travailleurs reprenant des entreprises défaillantes. Le gouvernement doit, à ce propos, prendre des responsabilités en s'inspirant de la proposition de loi n° 390 que j'ai déposée.

En deuxième lieu, je voudrais aborder le problème des conséquences, pour les travailleurs, de la multiplicité des statuts.

Il faut que les différents sous-statuts — notamment les stages en entreprise pour jeunes diplômés, le statut et l'activité des cadres spéciaux temporaires, et celui des chômeurs mis au travail — instaurés pour des motifs purement conjoncturels et temporaires, il y a plusieurs années déjà, soient améliorés et unifiés pour se rapprocher le plus rapidement possible du contrat de travail ou d'emploi à durée indéterminée ou du statut d'agent de l'Etat. Ce rapprochement devra faciliter la suppression de sous-statuts quand les causes qui les ont fait apparaître auront disparu.

En troisième lieu, je dois aborder le problème du développement des services collectifs, qui est lié au problème du cadre spécial temporaire. Il ne faut certainement pas se laisser enfermer dans le mythe de l'initiative privée productive et du service public déficitaire. Le privé est largement subsidié et sa capacité d'initiative n'est pas toujours évidente. A côté de cela, beaucoup de services publics n'ont pas de prix au sens figuré — ils sont très utiles — et, au sens littéral, étant comptabilisés à leur prix de revient parce qu'ils ne sont pas vendus.

En termes d'une meilleure utilisation du budget dans un objectif d'emploi, les services collectifs peuvent se révéler très « compétitifs » dans la mesure où une partie du coût du service est payée par l'utilisateur.

Le subside octroyé par personne occupée est moins élevé que l'allocation de chômage qu'il aurait fallu créer. La création d'emplois dans l'industrie nécessite bien souvent des investissements énormes. Ce n'est pas le cas dans les services collectifs. Ces services peuvent réduire leur recours aux subsides, mais, pour cela, il faut au moins une programmation de plusieurs années.

Seuls la création et le développement de services collectifs permanents permettront de régulariser le statut des travailleurs de ce secteur. La création massive et rapide d'emplois nombreux mais éphémères dans les services collectifs ne peut déboucher que sur l'augmentation et la multiplication des sous-statuts, que je dénonce.

Du point de vue de ses utilisateurs potentiels, le développement des services collectifs est également très important.

Cela nous ramène aux cadres spéciaux temporaires. Pour que le cadre spécial temporaire ne reste pas une opération politique et parfois même partisane, qui a permis de caser beaucoup de monde — mais de façon provisoire — et qui ne peut créer que des sous-statuts éphémères, il faut commencer par évaluer les projets de CST réalisés ou en cours.

Cette évaluation devrait refléter les avis des utilisateurs, des travailleurs et des auteurs de projet.

Il faut limiter les CST à des travaux temporaires qui ne peuvent être effectués par des agents de l'Etat prévus au cadre des services publics. Dans ces CST, les promoteurs doivent être considérés comme employeurs à part entière, l'Office national de l'Emploi, qu'il est d'ailleurs urgent de régionaliser — j'aimerais connaître à ce propos vos éventuelles intentions, Monsieur le Ministre, quand vous aurez l'obligance de répondre — n'intervenant plus que comme aide technique; de plus, les travailleurs des CST et CRT doivent bénéficier des mêmes droits et avantages légaux et extra-légaux que leurs collègues de travail non CST et non CRT.

Une autre catégorie de chômeurs, non-chômeurs, si j'ose dire, est celle des prépensionnés. On le sait, la retraite peut être, pas toujours mais trop souvent, très néfaste psychologiquement et il serait essentiel que l'Institut pour l'amélioration des conditions de travail étudie sérieusement les conséquences humaines de la prépension à laquelle on a, trop souvent, la tentation de recourir.

Je voudrais enfin faire état des conséquences graves de l'informatisation de la société sur l'emploi qualitativement et quantitativement. La « tertiairisation » de la société — dans les deux sens: le développement dans les entreprises même industrielles des emplois tertiaires et le développement des activités tertiaires au niveau macro-économique — va de pair avec une réduction des emplois qualifiés.

Il est indispensable que le gouvernement rende attentif à ces problèmes le Conseil national du Travail, le Conseil national de l'Economie et les conseils professionnels.

Concernant le Conseil national du Travail, quand le gouvernement suivra-t-il son dernier avis en matière de crédit d'heures?

Notre société post-industrielle est, dit le sociologue Daniel Bell, une société d'information, mais c'est aussi une société d'éducation permanente. Ces deux facteurs doivent dominer la préoccupation en matière d'emploi et de travail. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

**De Voorzitter.** — Het woord is aan de heer Vergeylen.

**De heer Vergeylen.** — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, de begroting van het departement van Tewerkstelling en Arbeid wordt, wat betreft de lopende uitgaven, in hoofdzaak opgeslorpt door twee begrotingsartikelen, namelijk de toelage verleend aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening en de uitgaven voor de financiering van een programma tot opslorping van de werkloosheid.

Aangezien wij nu reeds vijf maanden gevorderd zijn in het begrotingsjaar 1980 en de werkloosheid in de komende maanden niet in die mate zal veranderen dat wij een verminderde uitgave kunnen verwachten op deze beide posten, lijkt het mij niet nuttig deze cijfers nader te ontleden.

Ik wens mij dan ook te beperken tot enkele algemene beschouwingen omtrent de maatregelen inzake de werkgelegenheid en de verbetering van de arbeidsvoorwaarden en tot behandelen van een paar specifieke aangelegenheden.

In verband met de maatregelen tot opslorping van de werkloosheid verheugen wij ons over het groot aantal variaties alsmede over het betrekkelijk succes van deze maatregelen. Nochtans zijn wij terzelfder tijd ook bekommerd over de verscheidenheid van toestanden die aldus worden geschapen, te meer omdat de werkloze werknemer zich geplaatst ziet tegenover een rijke waaier van verschillende voorwaarden en toestanden. Wij moeten dringend komen tot een uniformering van de verschillende stelsels, vooral wat aangaat de tewerkstelling als werkloze door de overheid en de tewerkstelling in het bijzonder tijdelijk kader. Het statuut van beide stelsels moet dringend uniform worden gemaakt zodat vooral op gebied van de bezoldiging de bestaande ongelijkheden worden weggewerkt. Collega De Clercq, en daarstraks ook de heer Humblet, hebben dit eveneens beklemtoond.

Tevens ware het gewenst een bepaalde rotatie te bewerkstelligen onder de werknemers van beide stelsels zodat elke werkloze de kans zou krijgen tijdelijk te worden opgenomen in één van beide tewerkstellingsvarianten.

Wat betreft de mogelijkheden tot vrijstelling van vervanging van bruggepensioneerden en vrijstelling van tewerkstelling in de stage der jongeren, hopen wij, Mijnheer de Minister, dat u uiterst waakzaam zult



optreden, zodat er ter zake geen ontsnapingsroute in leven wordt gehouden. Op dit stuk mag er geen discriminatie worden geduld inzake de sociale en wettelijke verplichtingen die rusten op elke onderneming. Wie moedwillig de wet overtreedt, moet anders worden gestraft dan tot heden gebeurt. De persoonlijke verantwoordelijkheid van de ondernemers moet hier duidelijk in het bereik worden gesteld van onze rechtscolleges.

In verband met de humanisering van de arbeid stellen wij vast dat het Fonds voor de humanisering van de arbeidsvoorwaarden nog heel wat werk heeft te doen. Immers de talrijke ongunstige adviezen die werden uitgebracht door de Bestendige Technische Commissie doet mij vermoeden dat onze ondernemingen de juiste betekenis niet vatten. Zij zenden teveel rendabiliteitsdossiers in, in plaats van dossiers tot verbetering van de arbeidsvoorwaarden. Ik dring aan opdat in deze materie een betere informatiecampaignede zou worden georganiseerd waarbij de provinciale ambtenaren van de technische en medische inspectie een bijzondere opdracht zou worden toebedeeld, en waarbij ook de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen, alsmede de diensthoofden voor de veiligheid, moeten worden betrokken.

Naast deze algemene beschouwingen zouden wij de aandacht van de minister in het bijzonder willen vragen voor enkele zeer concrete aangelegenheden. Op de eerste plaats het voordeel van de wachtgelden die betaald worden aan de werknemers die getroffen worden door de sluiting van hun onderneming. Sinds de invoering van dit wettelijk voordeel in 1968 zijn de toen vastgestelde plafonds der refertelonen ongewijzigd gebleven, ondanks de werkloosheidsuitkeringen inmiddels niet minder dan drieënveertigmaal aangepast werden aan de evolutie van het indexcijfer. Het gevolg is dat een werknemer, indien hij of zij verder werkloos blijft, na sluiting van het bedrijf, zelfs met een verdiend uurloon van 127 frank, geen wachtgelden meer kan ontvangen, hoewel 127 frank lager is dan het huidige minimummaandloon. Het is dan ook te begrijpen dat verschillende sociale fondsen op ondernemingsniveau werden opgericht, al dan niet gestijfd met gelden geput uit een nationaal budget.

Het sociaal-economisch kernkabinet heeft in de maand februari 1978 opdracht gegeven aan uw voorganger minister Spitaels om, ten eerste, orde te brengen in de sociale fondsen opgericht naar aanleiding van bedrijfssluitingen en herstructureringen, en, ten tweede, samen met de sociale partners te onderzoeken hoe de wetgeving dient te worden gewijzigd om tot een eenvormige regeling te komen in de vorm van een wachtgeld, dit om de oprichting van nieuwe sociale fondsen overbodig te maken.

De Nationale Arbeidsraad heeft in de voorbije periode tevens een document behandeld inzake het reconversieloon.

Gezien tot heden hierover niets concreets valt te noteren en zich inmiddels nog zoveel bedrijfssluitingen voordoen waarbij getroffen werknemers uitgesloten worden van de wachtgelden en geen sociaal fonds zien oprichten omdat zij in een te zwakke sector werkzaam zijn of in een te kleine onderneming, stellen wij u voor de plafonds van de refertelonen op dezelfde hoogte te brengen als de plafonds die geldig zijn in de regeling voor de EGKS-werknemers.

Een tweede concreet probleem is de beteugeling van het sluikwerk en de maatregelen die bij koninklijk besluit van 5 oktober 1979 werden genomen. Vooraf willen wij stellen dat wij ons met geen enkele vorm van sluikwerk akkoord kunnen verklaren. Persoonlijk nochtans kan ik mij evenmin akkoord verklaren met de maatregelen van het koninklijk besluit van 5 oktober 1979, waarin u de gedeeltelijke werklozen verplicht het bewijs van gedeeltelijke werkloosheid steeds bij zich te hebben en gedurende de dagen dat deze werkloze niet werkloos is, wordt hij verplicht een kruisje te plaatsen op het voorziene datumvakje vooraleer het werk aan te vangen. Ik meen, Mijnheer de Minister, dat u in deze aangelegenheid een foutieve start heeft genomen.

Inderdaad, het is niet de werknemer die de werkloosheid organiseert, maar wel de werkgever.

Ons uitgangspunt is dat een volledige tewerkstelling voor de werknemer de meest normale situatie is, en dat schorsingen van de arbeidsovereenkomst uitzonderingsmaatregelen zijn. Wanneer nu dergelijke uitzonderingsmaatregelen genomen worden door de werkgever, die aldus een bepaalde vorm van gedeeltelijke of tijdelijke werkloosheid organiseert, om gelijk welke reden, dan vinden wij dat de werkgever administratief verantwoordelijk is, en dus gehouden is zelf op het bewijs van werkloosheid, per week, vooraf de te werken dagen of de werkloosheidsdagen aan te brengen.

Men mag de werkloosheidsadministratie niet ten laste leggen van de werknemer, die de werkloosheid ondergaat en er zelf niet voor verant-

woordelijk is. Het geheel van deze bepalingen vervat in artikel 153, paragraaf 4, en de ermee gepaard gaande sancties vinden wij dan ook misplaatst en aanpassingen zijn noodzakelijk, te meer omdat de controleambtenaren eerder de werkgevers, dan de werknemers dienen te controleren. Een deugdelijke bestrijding van sluikwerkmogelijkheden start bij de werkgever, en niet bij de werknemer die van werken verstoken blijft.

Bij een derde concreet probleem zou ik uw aandacht wensen te vragen voor de noodzaak van een dringende verbetering van de wet op de kredieturen en de sociale promotie. Wij weten dat deze materie behoort tot het nationale niveau en tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. Nochtans kan het niet worden geloofd dat, in afwachting van een collectief initiatief, bepaalde verbeteringen kunnen worden genomen. Zo denken wij er concreet aan de loongrens die nu vastgesteld is op 28 000 frank bruto per maand op te trekken tot 52 050 frank en deze jaarlijks aan te passen; de maximumleeftijdsgrens van 40 jaar te vervangen door 65 jaar; per jaar een recht te verlenen op maximum 240 uren waarvan maximum 160 uren kunnen worden gebruikt voor cursussen van algemene vorming, zodat het onderscheid tussen eerste, tweede en derde jaar zou vervallen; tenslotte een aangepaste beschermingsmaatregel tegen afdanking in te voeren vanaf één maand vóór de aanvang tot aan het eind van de ganse vormingscyclus.

Dergelijke verbeteringen liggen in uw bereik, Mijnheer de Minister, en wij dringen erop aan dat u ter zake een initiatief zou nemen.

Tenslotte spreken wij de hoop en de wens uit dat u mede stimulator zou willen zijn om een oplossing te bezorgen aan de problematiek van artikel 124 van de werkloosheidsreglementering, alsmede aan de discriminatie die heden ten dage nog bestaat ten opzichte van het dienstpersoneel dat verstoken blijft van de werkloosheidsverzekering bij verlies van zijn betrekking.

Wij durven de hoop te koesteren dat u in deze aangelegenheden positief zult willen medewerken om aan deze ergerlijke toestanden een einde te maken, zoals wij ook rekenen op uw optreden om de toepassing van artikel 143 in alle gewestelijke bureaus van de RVA op een zo uniform mogelijke wijze te laten geschieden.

Vertrouwend op een energieke aanpak van de geschetste problemen zullen wij uw begroting 1980 dan ook goedkeuren. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Rouck.

De heer De Rouck. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte collega's, ik zal mij niet bezighouden met theorie maar wel enkele praktische opmerkingen formuleren in verband met het bijzonder tijdelijk kader, aansluitend bij de betogen van de heren Humblot en De Clercq.

Sta mij nochtans eerst enkele beschouwingen toe bij wat vorige sprekers hebben gezegd over het probleem van de werkloosheid in het algemeen.

Men spreekt steeds over economische structuurhervormingen. Wij moeten vaststellen dat, hoewel de socialistische partij sinds 1945 bijna van alle regeringen deel heeft uitgemaakt en vaak het departement van Economische Zaken beheerde, er eigenlijk zeer weinig structuurhervormingen tot stand zijn gekomen. De werkloosheid is eerst gestegen tot 100 000 werklozen — wat toen reeds een verschrikkelijk groot aantal was — en nu tot 300 000. Bovendien was de minister van Tewerkstelling en Arbeid vaak een socialist.

De heer Wyninckx. — U moet de politieke geschiedenis eens herlezen, Mijnheer De Rouck!

De heer De Rouck. — Mijnheer de Voorzitter, wij zullen zeker de minister niet alleen de schuld geven van deze 300 000 werklozen, integendeel. Maar toch moeten we vaststellen wanneer men de Volksunie verwijt dat zij geen aandacht zou hebben voor de problemen van de arbeid — wat een flagrante onwaarheid is — dat België aan de Europese top staat inzake werkloosheid. Wij moeten dan ook de vraag stellen of met het ingewikkeld systeem van rechten en verplichtingen zoals het nu is gegroeid, het in dit land nog zin heeft om te ondernemen en of het nog zin heeft om te werken.

Of we niet moeten gaan naar een grondige mentaliteitsverandering waaraan alle verantwoordelijken moeten meewerken, alle sociale partners, zodanig dat wij in de toekomst nog kunnen en willen werken. Tot daar deze algemene inleiding.

Sta mij nu toe enkele opmerkingen te formuleren in verband met het bijzonder tijdelijk kader, waarvan ik het nut niet wil berispen, integendeel!

Eerst en vooral wil ik wijzen op een toch wel grove onrechtvaardigheid in het statuut van de BTK-er, meer bepaald wat betreft zijn financieel statuut.

De BTK-er, ongeacht het aantal dienstjaren die hij voordien al achter de rug heeft, wordt betaald aan het basisloon van de staatswedde. Hij heeft niet het minste recht op een anciënniteitsuitkering.

Een geschoold arbeider bijvoorbeeld wordt geclassieerd in niveau vier. Daardoor ontvangt hij als BTK-er slechts duizend frank méér dan als uitkeringsgerechtigde werkloze — ondanks zijn scholing en zijn eventuele loopbaan vooraf.

Hetzelfde geldt voor een klerk (niveau drie) en een opsteller (niveau twee). Wanneer zij in een BTK-project geëngageerd worden, beginnen ook zij aan het basisloon van de staatswedde, zelfs al hebben ze jaren loopbaan en ervaring achter de rug.

Dit in tegenstelling tot de privé-sector, waar men verplicht is de loopbaan in de wedde te calculeren.

In het bijzonder tijdelijk kader ziet een gediplomeerde A1 of een licentiaat, met zeggen we tien jaar dienst achter de rug in een andere dan een staatsbetrekking, zijn loon herleid tot de beginwedde.

Daarbij zij aangestipt dat hij, bij een voortzetting van het project in een tweede jaar, evenmin een toeslag krijgt.

Kan de geachte heer Minister mij mededelen of de nieuwe regering van zins is aan deze sociaal-onrechtvaardige toestand een oplossing te geven?

Tevens wil ik wijzen op misbruiken — hoe kan men het anders noemen — inzake de tewerkstelling van BTK-ers door openbare besturen, gemeenten, leger enz.

Een groot aantal goedgekeurde BTK-projecten werden ingediend door openbare besturen. Wat een tweeledig nadelig resultaat oplevert :

1. Het normale kader van de openbare besturen, gemeenten enz. wordt niet meer aangevuld, zodanig dat mensen daar ook niet meer worden benoemd;

2. Het goedkeuren van hun projecten, bij prioriteit, sluit projecten van VZW en het privé-initiatief, van goedkeuring uit. Beide moeten hoe dan ook tot gevolg hebben dat er geen nieuwe arbeidsplaatsen worden gecreëerd — het omgekeerde effect van wat het BTK-project precies beoogde.

Ik stel hier trouwens de vraag naar de verhouding tussen het aantal goedgekeurde projecten van openbare besturen enerzijds, en van het privé-initiatief anderzijds.

Meteen kan de minister ons wellicht cijfers ter beschikking stellen betreffende de meest recente verhouding tussen goedgekeurde Nederlandstalige en Franstalige projecten.

En tenslotte vragen we om informatie omtrent het eertijds door minister Ramaekers geformuleerde voornemen om 2 000 leerkrachten via het BTK in dienst te nemen, om kansarme kinderen de gelegenheid

te bieden vlugger en beter in het onderwijs vooruit te komen. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

**De Voorzitter.** — Dames en Heren, ik stel de Senaat voor hier onze werkzaamheden voor vandaag te onderbreken.

Je propose au Sénat d'interrompre ici nos travaux. Nous reprendrons cette discussion demain à 14 heures. Nous entendrons les derniers orateurs inscrits, la réponse du ministre, et ensuite nous passerons au vote.

Wij zullen deze bespreking morgen voortzetten en beëindigen.

Het woord is aan de heer Van Ooteghem.

**De heer Van Ooteghem.** — Mijnheer de Voorzitter, het gaat helemaal niet op dat wij vorige week van vrijdagmorgen 10 uur tot zaterdagochtend, tot bijna 4 uur, haast ononderbroken hebben vergaderd, terwijl nu bij gebrek aan gesprekstof de vergadering moet worden gesloten.

Dat is een zeer slechte regeling van onze werkzaamheden.

**De Voorzitter.** — Dat is zo beslist door de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden, Mijnheer Van Ooteghem; en de Senaat heeft er zich vorige vrijdag mede akkoord verklaard.

Dat hangt dus niet van mij af.

#### VOORSTEL VAN WET — PROPOSITION DE LOI

##### *Indiening — Dépôt*

**De Voorzitter.** — De heer Egelmeers heeft ingediend een voorstel van wet tot wijziging van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeids-overeenkomsten.

M. Egelmeers a déposé une proposition de loi modifiant la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur sa prise en considération.

Le Sénat se réunira demain mercredi, 28 mai à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw morgen woensdag, 28 mei te 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 17 h 35 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten te 17 u. 35 m.*)